

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2016-2017

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Marcela Urbanová

**Další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti
předškolní výchovy se zaměřením na hudební činnosti**

Praha 2017

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Milan Demjanenko, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2016-2017

BACHELOR THESIS

Marcela Urbanová

**Further education of pedagogical workers in the field of
preschool education with a focus on music activities**

Prague 2017

The Bachelor Thesis Work Supervisor: PhDr. Milan Demjanenko, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Marcela Urbanová.....

Poděkování

Děkuji panu PhDr. Milanu Demjanenkovi, Ph.D. za odborné vedení práce, za všechny věcné připomínky, rady a pomoc při psaní bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce pojednává o vzdělávání dospělých, jeho typech, formách, metodách, o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti předškolní výchovy a předškolního pedagoga jako účastníka dalšího vzdělávání specifikuje. Zabývá se vzdělávacími programy pro předškolní pedagogy se zaměřením na hudební činnosti. Analyzuje také osobnost lektora, jeho vzdělání, kompetence a požadavky na jeho práci. Praktická část obsahuje vzor konkrétních vzdělávacích programů a jejich evaluaci.

Klíčová slova

Další vzdělávání, hudební činnosti, lektor, pedagog, předškolní pedagog, vzdělávací program, vzdělávání dospělých.

Annotation

This bachelor thesis deals with the education of adults; its types, forms, methods, and further training of pedagogical workers in the field of preschool education. Moreover, it distinguishes a preschool teacher as a participant of further education. It addresses educational programmes for preschool teachers with a focus on musical activities. It analyses a lecturer's personality, their education, abilities, and requirements needed for their occupation. The practical part contains an example of particular educational programmes and their evaluation.

Keywords

A lecturer, a preschool teacher, a teacher, education of adults, educational programmes, further education, musical activities.

OBSAH

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 ANDRAGOGIKA	10
1.1 Vzdělávání dospělých	10
1.2 Dospělý ve vzdělávání	11
1.2.1 Odlišnost dospělého účastníka ve vzdělávání	11
1.3 Typy vzdělávání dospělých	12
1.4 Formy vzdělávání dospělých	13
1.5 Metody vzdělávání dospělých	14
1.6 Cíle vzdělávání dospělých	16
1.7 Didaktické zásady	18
1.8 Didaktické prostředky	19
2 DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ V OBLASTI PŘEDŠKOLNÍ VÝCHOVY.....	20
2.1 Specifikace vzdělání předškolního pedagoga	20
2.2 Povinnost dalšího vzdělávání předškolních pedagogů dle zákona	21
2.2.1 Osobnost a kompetence předškolního pedagoga	24
2.3 Nabídka vzdělávacích programů pro pedagogické pracovníky	26
2.3.1 Nabídka hudebních vzdělávacích programů	26
2.3.2 Akreditace vzdělávacích institucí a programů	27
2.3.3 Struktura vzdělávacího programu k vytvoření nové akreditace.....	27
2.4 Obsah vzdělávacího programu.....	28
2.5 Hudební výchova v předškolním vzdělávání.....	29
3 LEKTOR	31
3.1 Pracovní činnosti lektora	32
3.2 Kompetence lektora	32
3.3 Požadavky na lektora	34
PRAKTICKÁ ČÁST	36
4 METODOLOGIE	36
4.1 Polostrukturovaný rozhovor	36

4.2	Dotazník.....	37
4.3	Sebereflexe.....	37
5	HUDEBNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM.....	38
5.1	Hrátky s dopravními prostředky	38
5.2	Zhodnocení vzdělávacího programu Evy Jenčkové	45
6	VLASTNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM.....	46
6.1	Časový harmonogram	47
6.2	Zhodnocení vzdělávacího programu ředitelkou MŠ.....	57
6.3	Zhodnocení oslovenými učitelkami.....	59
6.4	Sebereflexe.....	62
	ZÁVĚR	63
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	64
	SEZNAM ZKRATEK	67
	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ.....	68
	SEZNAM PŘÍLOH.....	69

ÚVOD

Autorka vystudovala předškolní pedagogiku a účastnila se několika vzdělávacích programů, proto se na základě vlastní praxe domnívá, že mnoho předškolních pedagogů se vyhýbá hudebním činnostem s dětmi. Z uvedeného pohledu je to neopodstatněné, neboť pokud neumíme dokonale hrát na nějaký hudební nástroj, tak nemusíme děti ochuzovat o písně. Je tolik možností, jak pracovat s písní a hudbou, a to i bez kvalitního klavírního nebo kytarového doprovodu. Předškolní pedagogiku jsem studovala sedm let, takže jsem stačila nasbírat mnoho zkušeností a poznatků. Na začátku mé pedagogické praxe jsem měla s hudební výchovou také velký problém, ovšem do doby, než jsem se účastnila vzdělávacích programů v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (dále jen „DVPP“).

Cílem práce je přiblížit DVPP v oblasti předškolní výchovy, analyzovat nabídku vzdělávacích programů pro předškolní pedagogy v oblasti hudební výchovy a vytvořit vlastní vzdělávací program pro předškolní pedagogy.

Praktická část bude obsahovat hudební vzdělávací program Evy Jenčkové, kterého jsem se účastnila a vlastní vzdělávací program, který bude aplikován na skupinku známých předškolních pedagogů z mého okolí. Program bude zhodnocen ředitelkou mateřské školy (dále jen „MŠ“) krátkým, polostrukturovaným rozhovorem a oslovenými pedagogy v krátkém dotazníku. Následně přidám svou sebereflexi na průběh programu a naplnění jeho cílů.

TEORETICKÁ ČÁST

1 ANDRAGOGIKA

Andragogiku chápeme ve dvojitě pojetí a to jako:

- vědní obor o výchově a vyučování, zaměřený na vzdělávání a učení dospělých,
- studijní obor v programu pedagogických věd, který slouží pro přípravu budoucích odborníků v oblasti vzdělávání dospělých.

Andragogika znamená doprovázení dospělého člověka na jeho cestě za vzděláváním. Dospělý jedinec je chápán jako partner andragoga ve vzdělávacím procesu. (BENEŠ, Milan, 2014, s. 11)

Za vznikem andragogiky stojí hlavně společenská poptávka po nových druzích znalostí a kvalifikací.

V andragogice se používá pojem „*vzdělávání dospělých*“.

1.1 Vzdělávání dospělých

Pozornost je vzdělávání dospělých věnována od konce druhé světové války, kdy narůstaly požadavky na rozvoj praxe vzdělávání dospělých. (PRŮCHA, Jan, 2009, s. 478)

„Prognózy ukazují, že potřeba vzdělávání dospělých se bude i v příštím období dále zvyšovat a že vzdělávání dospělých bude čím dál tím více ovlivňovat hospodářské výsledky na úrovni makroekonomické i mikroekonomické.“ (COUFALÍK, Jaromír, PALÁN, Zdeněk, PAVLÍK, Oldřich, 2001, s. 79)

Vzdělávání dospělých je vzdělávací proces, kdy se dospělý člověk aktivně učí za cílem získání určitých znalostí, schopností a dovedností. Nejčastěji je to institucionalizovaný a organizovaný proces nebo si člověk výuku řídí sám a to sebevzděláváním. (PRŮCHA, Jan, 2009, s. 480)

Vzdělávání dospělých je součástí vzdělávacího systému a patří do etapy celoživotního učení společně se vzděláváním dětí a mládeže.

Vzdělávání dospělých se dá studovat na mnoha vysokých školách v různých zemích. Tento obor připravuje budoucí odborníky v oblasti vzdělávání. (PRŮCHA, Jan, VETEŠKA, Jaroslav, 2014, s. 302)

1.2 Dospělý ve vzdělávání

Dospělý je ve vzdělávání chápán jako jedinec, který už dříve ukončil vzdělávací dráhu ve formálním vzdělávacím systému a stal se výdělečně činným. Své hlavní sociální role plní v práci, v rodině a ve společenském životě.

1.2.1 Odlišnost dospělého účastníka ve vzdělávání

Dospělý se od dětí a mládeže liší především:

- Věkem, úrovní vzdělání, typem zaměstnání, životními zkušenostmi, dovednostmi, schopnostmi.
- Odlišnými motivy ke studiu, zájmy, potřebami, postoji.
- Zdravotním stavem.
- Dostatkem volného času.

U dospělých musíme respektovat především:

- Vzdělávací deficit starších.
- Kritické a odlišné přijímání poznatků.
- Uplatnění získaných pracovních a životních zkušeností při studiu.
- Tvořivý, aktivní a dobrovolný vztah na základě zralé životní orientace. Schopnost přiměřeně plánovat a uplatňovat své přání a potřeby.
- Větší význam samostatného myšlení a jednání spojený především se sebehodnocením.
- Rozdíly pozornosti závisí na stupni vzdělání, dalších učebních aktivitách a intelektuálním rozvoji dospělého jedince.

- Velké rozdíly v pružnosti myšlení jsou závislé na intelektuálních schopnostech a úrovni vzdělanosti dospělého jedince.
 - Zvyšování úrovně praktického myšlení. Nejvíce ve věku 30-40 let.
 - Rovnoměrný vývoj logického myšlení a jeho vzestup po 26. roce.
 - Průběh paměti se mění (od 26. roku převládá paměť krátkodobá a dočasná na rozdíl od paměti dlouhodobé a trvané).
 - Rozvoj paměťových schopností se snižuje dle individuálních zvláštností každého jedince.
 - Rozdíly v odolnosti a stabilitě vnímání, které se mění s přibývajícím věkem.
 - Snižování úrovně vlastností vnímání.
 - Celková nejistota při prezentování naučeného buďto v nadřízeném či podřízeném vztahu k někomu a to s velkými rozdíly z hlediska věku.
 - Problémy, které velmi ovlivňují studium a způsobují obtíže. Jsou to vnější tlaky (práce, rodina, malé množství času, neschopnost organizace podmínek k učení).
- (BARTÁK, Jan, 2003, s. 17-19)

1.3 Typy vzdělávání dospělých

„Jednou se učí dospělý pro instituce. Z toho může získat i sám pro sebe menší či větší výhody. A není vůbec vyloučeno, že toto učení přináší uspokojení ambic a aspirací, ale i osobní rozvoj. Může se učit za účelem rozvoje vlastní individualizace a zvládnutí jejich důsledků.“ (BENEŠ, Milan, 2003, s. 131)

Formální vzdělávání

Formální vzdělávání probíhá ve školských institucích a vedou ho kvalifikovaní odborníci – pedagogové. Vede k dosažení určitého stupně vzdělání či jeho zvýšení. Vzdělávání je ukončeno závěrečnou zkouškou – absolutorium, státní závěrečná zkouška. (např.: studenti dálkového studia vysoké školy (dále jen „VŠ“) a vyšší odborné školy (dále jen „VOŠ“).

Neformální vzdělávání

Nutností je vždy účast odborného lektora nebo učitele. Neformální vzdělávání je zaměřeno na získávání znalostí a dovedností, jež mohou zlepšit uplatnění dospělého na trhu práce (např.: kurzy cizích jazyků, počítačové či řidičské kurzy, vzdělávací programy, přednášky aj.).

Informální vzdělávání

Nazýváme sebevzdělávání. Je tím myšleno vzdělávání, kde není přítomen lektor a člověk nemá možnost si ověřit nabyté znalosti (např.: televizní jazykové kurzy, samoučení hry na hudební nástroj).

1.4 Formy vzdělávání dospělých

Formami vzdělávání dospělých se rozumí uspořádání vzdělávání, vytvoření prostředí a jakým způsobem je organizována činnost vzdělavatele i účastníků vzdělávání.

Při výběru formy vzdělávání bere vzdělavatel dospělých v potaz počet posluchačů, čas i místo výuky, předpoklad spolupráce účastníků, ale i záměr vzdělávací akce a obsah vzdělávání.

Můžeme je rozlišit podle několika hledisek:

- Délka trvání: vyučovací hodina, den, týden, měsíc, rok atd.
- Prostedí výuky: na pracovišti, mimo pracoviště, v přírodě, v dílně atd.
- Vztahem mezi vzdělávaným a vzdělavatelem: přímá interakce (individuální, skupinová, kooperativní aj.), nepřímá interakce (internet).
- Zaměření vzdělávacího procesu: profesní – kvalifikační nebo rekvalifikační vzdělávání, zájmové vzdělávání, občanské vzdělávání, vzdělávání seniorů.

Další dělení může být dle:

- Množství účastníků (individuální, párové, skupinové, hromadné).
- Organizace vzdělávací akce (stálé či nestálé složení účastníků).

- Délky trvání (jednorázové, cyklické).
- Podle systému vzdělávání (školská či mimoškolská výuka dospělých, firemní vzdělávání). (VETEŠKA, Jaroslav, VACÍNOVÁ, Tereza, 2011, s. 90, 91)

1.5 Metody vzdělávání dospělých

Metody představují ve vzdělávání dospělých dynamický činitel, který vychází z těchto věcí:

- potřeb a zájmů účastníků,
- hodnotové orientace,
- psychologických zvláštností,
- sociálního nebo profesního postavení,
- pracovních a životních zkušeností,
- učební způsobilosti,
- způsobu života.

Metody se člení různým způsobem a to zejména s ohledem na stavbu učebního procesu, zaměření výchovného působení, využití vyučovací prostředky, případně stupně nebo fáze vyučovacího procesu.

Podle zaměření výchovného působení rozlišujeme:

- rozumové působení,
- citové působení,
- formování dovedností a návyků,
- ovlivňování osobnosti přirozenou autoritou,
- sociální ovlivňování (zpravidla ovlivněno týmem, v týmu, pro tým),
- ovlivňování životními procesy.

Dále můžeme rozdělit metody podle fází výchovy a vzdělávání dospělých, dělíme je na:

- motivaci k výchově a vzdělávání,

- vytváření vědomostí, dovedností a návyků,
- tvorbu systému hodnot a postojů,
- kontrolu výsledků,
- zpětnou vazbu.

Uvedené metody se neuplatňují samostatně, ale ve vzájemném propojení a to většinou s důrazem na některé z nich.

Metody podle vyučovacích prostředků:

- aktivní metody verbální (diskuse, otázky a odpovědi apod.),
- aktivní metody situační (případové studie, řešení reálných problémů apod.),
- konfliktní metody (metody řešení problémů),
- kreativní metody (metody tvořivého myšlení),
- metody s výrazným podílem fyzické manipulace (např.: dílna),
- metody s výrazným podílem řízení (úplný, uzavřený televizní nebo rozhlasový okruh, neúplný okruh – jazyková laboratoř apod.),
- zprostředkované metody (metody nepřímého působení, které zahrnují všechny prostředky, které může lektor využít),
- kombinované metody – představují možnost aplikace zprostředkovaných metod s využitím prostředků, které působí nepřímo při práci lektora s účastníky, jež jsou v živém kontaktu.

Metody podle fází vyučovacího procesu:

- utváření vědomostí, rozvíjení představ a pojmů,
- utvrzování a prohlubování učiva (opakování, certifikace, potvrzení kvalifikačních stupňů),
- hodnocení učební akce (pozorování, rozhovor, dotazník, metoda testů, metoda experimentu aj.).

(BARTÁK, Jan, 2003, s. 38-40)

1.6 Cíle vzdělávání dospělých

Učební a vzdělávací činnosti, jako každá smysluplná lidská činnost mají takový průběh, který je zaměřen k cíli. Cílem ve vzdělávacím procesu máme na mysli očekávaný výsledek, k němuž vzdělavatel ve spolupráci s účastníky vzdělávání směřuje. (SKALKOVÁ, Jarmila, 2007, s. 119)

Na základě stanovených cílů je pak volen obsah učiva, metody, formy vzdělávání a didaktické prostředky.

Cíle můžeme členit podle míry ztotožnění se s nimi a to na autonomní (vnitřní), které vychází z přesvědčení účastníků a heteronomní (vnější), které jsou určeny vzdělavatelem. Cíle se dají dělit na celkové, etapové, dílčí a konkrétní. Podle délky plánování je členíme na krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé. (PRŮCHA, Jan, VETEŠKA, Jaroslav, 2014, s. 64)

Důležité je:

- Konkretizace cíle

Konkrétní cíl určí, co potřebujeme k jeho dosažení. Přesně formulovaný cíl může řídit součinnost učitele a vzdělávajícího. Běžná vyučovací hodina má více konkrétních cílů.

- Konzistence cílů

Pokud učitel formuluje konkrétní cíle, sleduje také jejich propojenost k obecnějším cílům, tzn., zda jejich dosažení přispěje k naplnění cíle na vyšší úrovni hierarchie = soudržnost, pevnost.

- Cíl v jazyce výkonu vzdělávajícího

Cíl výuky je stanovován jako učební cíl tedy cíl pro vzdělávajícího. Na prvním místě otázka: Co by měl vzdělávající udělat, vysvětlit, definovat, zhodnotit? Jde o výčet operací a úkonů vzdělávajícího – rozvoj.

- Cíl z hlediska stránek osobnosti

Cíle ve vztahu k různým osobnostním oblastem vzdělávajícího formulujeme na:

Kognitivní – poznatkové (vzdělávací) – vědomosti (poznatky) a dovednosti (aplikace poznatků) – Bloomova taxonomie cílů.

Psychomotorické – operační (výcvikové) – nápodoba, praktická cvičení, reprodukce, tvořivá činnost, koordinace několika činností.

Afektivní – hodnotové (postojové) – aktivní spolupráce, hodnocení, pozitivní vztah k činnosti, systém činností.

V reálné výuce by se měly tyto cíle vzájemně doplňovat, podmiňovat.

Bloomova taxonomie cílů definuje strukturu vzdělávacích cílů ve vztahu k úrovni myšlenkových procesů účastníků vzdělávání. Jsou uspořádány podle náročnosti od nejjednodušších po náročnější. Tyto cíle jsou podmíněny zvládnutím předchozích úrovní. Pokud účastník vzdělávání nezvládne jednu úroveň, obvykle má problémy při dosahování úrovní dalších.

Tabulka č. 1 – Bloomova taxonomie

Úrovně vzdělávacích cílů podle Blooma (Bloomova taxonomie) (upraveno a doplněno)			
	Hladina	Popis cíle ve vztahu k žákovi	Činnostní slovesa pro popis v kurikulu
6	Hodnocení	Žák dokáže na základě dříve naučených norem a stanovených kritérií určit hodnotu nebo cenu složitěho produktu	obhájí, vyvrátí, rozvíjí, kritizuje, posoudí, zaujme nebo podpoří stanovisko, ospravedlní, diskutuje, rozhodne, komentuje
5	Syntéza	Žák dokáže z několika jednodušších komponentů vytvořit původní a složitý výtvar	tvoří, staví, vytvoří originál, komponuje, napíše, vyřeší, předvede, stanoví, předpoví
4	Analýza	Žák dokáže rozčlenit složitou věc na její komponenty a vysvětlit, proč je daná složitá soustava vztahů uspořádána daným způsobem nebo jaké příčiny k takovému uspořádání vedly	porovná, analyzuje, rozdělí, vysvětlí proč, ukáže jak, nakreslí schéma, načrtne, vytvoří tabulku, vytvoří graf, změří
3	Aplikace	Žák aplikuje osvojené vzdělávací obsahy typu pojmů, pravidel, zákonitostí nebo algoritmů při řešení učebních situací a v nových souvislostech.	zařadí, aplikuje, nalézá, vybere, vypočítá, roztřídí, odhadne, zobecní, nalezne analogii, generalizuje
2	Porozumění	Žák porozumí souvislostem mezi součástmi vzdělávacího obsahu. Cílem vzdělávací aktivity je dosáhnout tohoto porozumění. Žák prokazuje dosažení tohoto cíle například tím, že dokáže vlastními slovy vyjádřit dříve naučenou látku.	definuje, vyjádří vlastními slovy, popíše, shrne, vysvětlí, objasní
1	Znalost	Žák si dokáže vybavit, reprodukovat nebo rozeznat vzdělávací obsahy, jejichž osvojení bylo cílem vzdělávací aktivity	reprodukuje, vybaví si, uvede seznam, identifikuje, nazve, označí, vyjmenuje, vybere, seřadí, pojmenuje, zaznamená

(PASH, Marvin, 1998, s. 77)

1.7 Didaktické zásady

Zásady jsou nejobecnější pravidla, která musí být respektována, pokud má být vzdělávací proces účinný.

- Zásady přiměřenosti – požadavek, aby cíl, obsah, metody, formy, prostředky a podmínky odpovídaly možnostem vzdělávajících se.
- Zásada uvědomělosti – aby vzdělávající osoba, rozuměla tomu, co se učí a byl jasný smysl činnosti.
- Zásada posloupnosti – požadavek, aby se postupovalo od jednoduchého ke složitému, od blízkého ke vzdálenému, od konkrétního k abstraktnímu, od obecného ke zvláštnímu. Posloupnost má být vyrovnaná a plynulá.
- Zásada soustavnosti – systematickosti – požadavek, aby učivo a činnosti byly logicky uspořádány a měly systém.
- Zásada cílevědomosti – požadavek, aby každá činnost měla svůj cíl.
- Zásada aktivity – požadavek, aby se veškeré vyučování realizovalo v podobě přímých poznávacích činností.
- Zásada trvalosti – požadavek, aby si učící se osvojil dovednosti a vědomosti, aby se staly trvalou výbavou.
- Zásada názornosti – je založena na faktu, že smyslová zkušenost je základním zdrojem poznání. Umožňuje vytváření konkrétních a názorných představ. Jak se říká „Nic není v mysli, co neprošlo smysly“.
- Zásada spojení teorie s praxí – požadavek, aby ve výchovně vzdělávacím procesu byla jak teoretická tak praktická výuka.
- Zásada individuálního přístupu – požadavek, aby vzdělavatel (pedagog) přihlížel k individuálním zvláštnostem vzdělávajících se a respektoval rozdíly mezi nimi, např.: psychické, fyzické, zdravotní rozdíly.
- Zásada zpětné vazby – je založena na zjištění, že každý vyučovací proces má efekt tehdy, jestliže učící se má možnost ověřit si svůj úspěch nebo neúspěch.
- Zásada vědeckosti – požadavek, aby učební obsahy byly pravdivé a ověřené.

- Zásada komplexního působení na učícího se – tvrdí, že vzdělávací proces působí nejen na intelekt vzdělávajících se, ale i na jejich celkovou osobnost.

1.8 Didaktické prostředky

Didaktickým prostředkem je myšleno vše, co napomáhá k dosažení cíle. Didaktické prostředky se často kombinují, mají stimulační a motivační charakter a působí na nejrůznější smysly. Didaktické prostředky zefektivňují průběh výuky a vzdělávání.

Didaktické prostředky se dělí na nemateriální a materiální.

1. Nemateriální – formy vyučování (viz 1.4), vyučovací metody (viz 1.5) a didaktické zásady (viz 1.7).
 2. Materiální – učební pomůcky, metodické pomůcky, zařízení, didaktická technika, školní potřeby, výukové prostory.
- Učební pomůcky
Mají těsný vztah k obsahu výuky. Jsou to např.: učebnice, modely, žakovské soupravy, obrazy, video nebo audio záznamy, výukové počítačové programy.
 - Metodické pomůcky
Jsou to pomůcky, co používá učitel. Např.: příručky, odborná literatura, sbírky úloh.
 - Zařízení
Vytvořené pro využití ve vyučovacím procesu. Např.: školní nábytek, různé přístroje, vybavení učeben.
 - Didaktická technika
Umožňuje prezentaci didaktických pomůcek. Např.: tabule, video/CD přehrávač, projektor, počítač.
 - Školní potřeby
Např.: sešity, psací potřeby, pravítko, štětce.
 - Výukové prostory
Jsou to buď vnitřní, nebo venkovní prostory, které slouží k uskutečňování výuky a vzdělávání. Např.: učebna, tělocvična, dílna, hřiště apod.

2 DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ V OBLASTI PŘEDŠKOLNÍ VÝCHOVY

Dalším vzděláváním pedagogických pracovníků se myslí jejich celoživotní profesní rozvoj s ohledem na předchozí vzdělání. Další vzdělávání neoznačuje pouze školící akce pedagogů, ale zahrnuje i jejich samostudium. Z velké míry je však další vzdělání institucionální záležitostí.

„Učitelé spojují pojem další vzdělávání především s nabyváním znalostí či dovedností, které jsou obvykle konkrétně vymezitelné a „viditelné“ nebo využitelné v praxi. I profesionalismus je obvykle učiteli chápán jako lepší zvládnutí praxe.“
(LAZAROVÁ, Bohumíra, a kol., 2006, s. 17)

Mezi cíle dalšího vzdělávání pedagogů patří:

- zdokonalování profesionálních dovedností,
- vnitřní rozvoj škol,
- zdokonalování výchovně vzdělávacího procesu,
- inovace a změny ve vzdělávání,
- osobní rozvoj pedagogů.

(LAZAROVÁ, Bohumíra, 2006, s. 15)

2.1 Specifikace vzdělání předškolního pedagoga

Předškolní pedagog musí mít vystudovanou alespoň střední pedagogickou školu, obor předškolní a mimoškolní pedagogika. Další vzdělání pak může získat na VOŠ nebo VŠ v oboru předškolní pedagogika.

Zákon č. 563/2004 o pedagogických pracovnících uvádí:

Předškolní pedagog získává kvalifikaci vysokoškolským vzděláním v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu předškolních pedagogů, pedagogů prvního stupně základní školy (dále jen „ZŠ“), vychovatelství, pedagogiku volného času nebo oboru pedagogika. Dále vzděláním v programu celoživotního vzdělávání (dále jen „CŽV“) uskutečňovaném VŠ a zaměřeném na přípravu předškolních pedagogů.

Také vyšším odborným vzděláním, které získá ukončením akreditovaného vzdělávacího programu VOŠ v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu předškolních pedagogů, vychovatelů. Také středním odborným vzděláním s maturitou v oboru vzdělání, zaměřeném na přípravu předškolních pedagogů, vychovatelů.

Předškolní pedagog, který učí ve speciální třídě nebo škole pro děti se specifickými vzdělávacími potřebami, získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním zaměřeným na speciální pedagogiku. Dále vyšším odborným vzděláním zaměřeným na speciální pedagogiku, nebo vzděláním pro předškolní pedagogy a vysokoškolským vzděláním zaměřeným na speciální pedagogiku, nebo vzděláním v programu CŽV uskutečňovaném VŠ a zaměřeném na speciální pedagogiku.

„Tím, že učitelka vystuduje jakýkoliv typ školy a nastoupí do pedagogické praxe, její vzdělávání zdaleka nekončí, neboť školství se neustále mění, přicházejí nové výchovné a vzdělávací trendy. Učitelka se tedy musí neustále sebevzdělávat, neustále hledat inspiraci, jak své působení na děti zkvalitňovat.“ (MUSIL, s. 151, 2014)

Pedagogové mohou inspiraci pro další vzdělávání hledat v odborných nebo dětských časopisech a knihách. Dále se mohou vzdělávat na přednáškách, vzdělávacích programech ministerstva školství mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) a v různých vzdělávacích organizacích.

2.2 Povinnost dalšího vzdělávání předškolních pedagogů dle zákona

„Pedagogičtí pracovníci mají po dobu výkonu své pedagogické činnosti povinnost dalšího vzdělávání, podle zák. č. 563/2004 Sb. (§24).“ (PRŮCHA, VETEŠKA, 2014, s. 72)

Další vzdělávání se uskutečňuje ve dvou formách. Jednak ve formě institucionální (vzdělávací instituce) a formou samostudia. Další institucionální vzdělávání se rozděluje na 3 druhy, které upřesňuje vyhláška č. 317/2005 Sb. Tyto druhy jsou:

- studium ke splnění kvalifikačních předpokladů,
- studium ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů,
- studium k prohlubování odborné kvalifikace.

Studium ke splnění kvalifikačních předpokladů

Pedagogický pracovník si zvyšuje odbornou kvalifikaci, která je nezbytná k výkonu přímé pedagogické činnosti, toto studium je povinné.

- Studium v oblasti pedagogických věd (VŠ, délka trvání nejméně 250 vyučovacích hodin, obhajoba závěrečné práce, závěrečná zkouška, absolvent získá osvědčení).
- Studium pedagogiky (zařízení pro DVPP, 80 vyučovacích hodin, obhajoba závěrečné práce, závěrečná zkouška, získá osvědčení).
- Studium pro asistenta pedagoga (zařízení pro DVPP, nejméně 120 vyučovacích hodin, po úspěšném dokončení se získá osvědčení).
- Studium pro ředitele škol a školských zařízení (absolvent získá dovednosti a znalosti v oblasti řízení škol, studium nejméně 100 vyučovacích hodin, závěrečná zkouška před komisí, absolvent získá osvědčení).
- Studium k rozšíření odborné kvalifikace (pedagogové, kteří mají odbornou kvalifikaci, kterou si chtějí dále rozšířit např.: předškolní pedagog chce pracovat ve speciální třídě, u dětí s některým druhem postižení, dodělá si speciální pedagogiku, studium na VŠ 200 - 250 vyučovacích hodin, studium je zakončené obhajobou závěrečné práce, závěrečnou zkouškou, absolvent dostane osvědčení).
- Doplnující studium k rozšíření kvalifikace (rozšíření odborné kvalifikace, např.: speciální pedagog, studium v programu CŽV na VŠ až 350 vyučovacích hodin).

Studium ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů

Toto studium není povinné, je však nezbytně nutné v případech, kdy je nařízeno předpisem pro postup v karierním řádu, popřípadě k vykonávání určitých specializovaných činností.

- Studium pro vedoucí pedagogické pracovníky (získání znalostí v oblasti školního managementu, pedagogiky, psychologie, ekonomiky, práva, informačních technologií, komunikace, bezpečnosti a ochrany zdraví,

studium v rámci celoživotního vzdělávání na VŠ, nejméně 350 vyučovacích hodin, obhajoba závěrečné práce, závěrečná zkouška, absolvent získá osvědčení).

- Studium k výkonu specializované činnosti (absolvent získá kvalifikaci pro vykonávání specializovaných činností, studium nejméně 250 vyučovacích hodin, obhajoba závěrečné práce, závěrečná zkouška, absolvent získá osvědčení).

Specializované činnosti:

- koordinace v oblasti komunikačních a informačních technologií,
- tvorba a koordinace školních vzdělávacích programů,
- předcházení sociálně patologických jevů,
- specializovaná činnost v oblasti environmentální výchovy,
- specializovaná činnost v oblasti logopedie nebo v prostorové orientace zrakově postižených.

Studium k prohloubení odborné kvalifikace

Průběžné vzdělávání je zaměřeno na současné praktické i teoretické požadavky v oblasti výchovy a vzdělávání. Obsahem průběžného vzdělávání jsou nové poznatky např.: z obecné pedagogiky, technických a uměleckých oborů a jejich didaktik (hudební, výtvarná výchova, pracovní činnosti), dokonce i jazykové vzdělávání. Formami průběžného vzdělávání jsou nejčastěji kurzy a semináře. Povinností předškolního pedagoga je účast na vzdělávacím programu a to nejméně 4 vyučovací hodiny za rok. Absolvent průběžného vzdělávání získá osvědčení.

V MŠ zpravidla ředitelka informuje pedagogické pracovníky o jednotlivých nabízených vzdělávacích programech. Zkontroluje, jestli jsou akce v souladu s vyhláškou č. 317/2005 Sb. o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků. S pedagogickými pracovníky projedná účast na jednotlivých akcích. Povolení jednotlivých akcí provádí ředitelka MŠ s tím, že přihlíží k tomu, co je pro školu potřebné, množství akcí, kterých se pedagogický pracovník již účastnil, časové a finanční náročnosti akcí. O průběhu vzdělávací akce pedagogický pracovník informuje zkráceně ředitelku školy. V případě, že byla akce provedená, tak informuje ostatní pedagogické pracovníky a předá materiály.

2.2.1 Osobnost a kompetence předškolního pedagoga

Pro MŠ se hodí typ učitele Pajdotrop. Převládá u něj citový vztah nad rozumovým, velmi často improvizuje a snaží se získat důvěru dětí. Motivuje děti k aktivitě a tvořivosti. Chce, aby se děti cítily dobře.

Kompetencemi máme na mysli:

„Soubor profesních dovedností a dispozic, kterými má být vybaven učitel, aby mohl efektivně vykonávat své povolání.“ (PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška, MAREŠ, Jiří, 2001, s. 103)

Předškolní pedagog by měl děti vést k samostatnosti, k tvořivému přemýšlení, k odvážnosti a zodpovědnosti. Měl by mít odpovídající charakterové a volní vlastnosti jako např.: pílě, obětavost, spolehlivost, důslednost, spravedlnost, vytrvalost, rozhodnost a mnohé další. Měl by mít kladný vztah k dětem, dokázat pro děti vytvořit příjemné prostředí, respektovat osobnost dítěte a rozpoznat jeho individuální zvláštnosti. Mít kladný vztah k práci, hodnotám a umět pracovat v kolektivu.

Předškolní pedagog by měl také mít:

- srozumitelný a zřetelný hlasový projev,
- hudební, výtvarné, pracovní a dramatické dovednosti,
- přiměřenou fyzickou zdatnost,
- povědomí o hygieně a bezpečnosti práce, ochraně životního prostředí,
- kulturní chování a vystupování s dětmi, rodiči, spolupracovníky a veřejností,
- znalosti zásad duševní hygieny předškolních dětí,
- orientace v právních otázkách k pedagogické profesi a občanskému životu.

Předškolní pedagog by měl vykonávat některé odborné činnosti, jako jsou např.:

- spolupráce na zpracování školního vzdělávacího programu (dále jen „ŠVP“),
- tvorba třídního vzdělávacího programu,
- hledání vhodných metod pro práci s dětmi,
- provádění evaluační činnosti – hodnocení své práce, pokroky dětí aj.,

- analýza věkové a individuální potřeby dětí,
- příprava výchovné a vzdělávací činnosti pro děti se specifickými vzdělávacími potřebami,
- provádění poradenství pro rodiče,
- další sebevzdělávání.

Pedagog vede činnosti tak, aby se děti cítily dobře. Zdokonalovaly se jejich schopnosti, měly z učení radost, bylo posilováno jejich sebevědomí, vzájemné vztahy a měly pocit bezpečí. Také, aby se rozvíjely řečové schopnosti a děti měly v případě potřeby podporu a pomoc.

Předškolní pedagog usiluje o vytváření kladných vztahů mezi rodiči a školou. Rodiče informuje o rozvoji a pokrocích jejich dětí. Dále by měl pedagog mít projekční, řídicí, komunikativní a diagnostické dovednosti.

Pedagog se pohybuje mezi dětmi, kolegy, rodiči a každý z nich od něho něco očekává. Dítě očekává, že se mu bude pedagog věnovat, bude si s ním hrát, bude milý, veselý, pomůže mu, splní mu jeho přání a nebude na něj křičet. Rodiče očekávají, že se bude dětem věnovat, něco nového je naučí (básničky, písničky, malovat), bude s dětmi spolupracovat a nepříjemné věci sdělovat šetrně. Pedagog ZŠ očekává, že děti dobře připraví na vstup do povinné školní docházky. Ředitelka MŠ očekává, že bude s dětmi pracovat s nadšením a spolehlivě. Bude mít k dětem, rodičům a kolegům kladný vztah. Bude tvořivý, bude se více specializovat na nějakou činnost a bude dodržovat pracovní dobu. Kolegyně/kolegové očekávají, že bude vstřícný, ochotný, přijme jejich rady a výtky, bude přátelský, pracovitý, nekonfliktní, upřímný, spolehlivý a bude je respektovat. Společnost očekává, že bude mít všeobecný rozhled, znalost v odborných předmětech jako (hudební výchova, výtvarná výchova, tělesná výchova, dramatická výchova, pedagogika, psychologie) a že bude mít odpovídající charakterové a volní vlastnosti. (MUSIL, Roman, 2014, s. 149-155)

O osobnosti pedagoga a jeho kompetencích se také zmiňuje Jaroslava Vašutová v knize Být učitelem.

2.3 Nabídka vzdělávacích programů pro pedagogické pracovníky

Velkou část vzdělávacích programů nabízí VŠ, ale také Národní institut pro další vzdělávání (dále jen „NIDV“), který vznikl sloučením čtrnácti pedagogických center. Má sídlo v Praze a pracoviště ve všech krajských městech. Realizuje projekty a další vzdělávací akce pro učitele a další pedagogické pracovníky. Dalšími institucemi jsou např.: Národní ústav pro vzdělávání (dále jen „NÚV“) a Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání (dále jen „CERMAT“).

Pro období od roku 2000 existují či existovaly čtyři skupiny vzdělávacích zařízení, která nabízejí a nabízely vzdělávací programy:

- pedagogická centra v krajských městech spadající pod MŠMT,
- instituce pro DVPP zřizována kraji,
- pedagogické fakulty nebo jejich centra CŽV a další VŠ, také v krajských městech,
- rozsáhlá skupina dalších právních subjektů i fyzických osob, které nabízejí akce DVPP.

(KOHNOVÁ, Jana, 2012, s 34.)

2.3.1 Nabídka hudebních vzdělávacích programů

Předškolní pedagogové mají na výběr z pestré nabídky vzdělávacích programů od výše uvedených institucí či jednotlivců. Hudební programy bývají většinou na 4-6 hodin. Většina z nich je akreditována MŠMT. Ředitelky MŠ při výběru vzdělávacího programu většinou přihlížejí, zda je akreditován. Pokud akreditován není, ale byl by pro předškolní pedagogy užitečný, zdokonalili se v dané oblasti a získali z něho nějaké osvědčení o absolvování, tak návštěvu takového programu ředitelka povolí.

Ve východních Čechách má nejpestřejší nabídku hudebních vzdělávacích programů vzdělávací instituce Tandem se sídlem v Hradci Králové, která se svými programy jezdí po různých místech České republiky. Lektorem vzdělávacích akcí je Prof. PhDr. Eva Jenčková, CSc. Vzdělávací instituce nabízí hudební vzdělávací akce pro práci pedagogů MŠ, ZŠ a mnoho dalších pedagogů, kteří vyučují hudební výchovu, např.: vyučujících

hudební nauky základní umělecké školy (dále jen „ZUŠ“). Cílem jejich vzdělávacích akcí je poskytnout účastníkům informace o nových trendech v oblasti hudebního vzdělávání a prakticky si vyzkoušet nové metody pro hudebně výchovnou práci s dětmi.

Všechny vzdělávací akce od Tandem jsou akreditovány MŠMT. Po absolvování vzdělávací akce obdrží účastníci osvědčení. Pro vzdělávací akce jsou vydávány metodické brožury, hudební pomůcky a dřevěné rytmické nástroje. Vzdělávací programy paní Jenčkové jsou u pedagogů velmi oblíbené a jsou jedny z nejnavštěvovanějších. Ukazují totiž pedagogům, jakými všemožnými způsoby se dá hudební výchova při práci s dětmi zařazovat i bez dokonalosti hry na hudební nástroj. (Vzdělávací instituce Tandem Hradec Králové [online]. [2017-01-21].)

2.3.2 Akreditace vzdělávacích institucí a programů

MŠMT zřizuje akreditační komisi, která má na starost udělování akreditací vzdělávacích institucí a vzdělávacích programů. K žádosti o akreditaci vzdělávací instituce je potřeba oprávnění ke vzdělávací činnosti, přehled jak materiálního, tak technického a personálního vybavení žadatele, přehled aktuální činnosti žadatele a také vzdělávací program, o jehož akreditaci se žádá. Žadatel o akreditaci musí být bezúhonný. K žádosti o akreditaci vzdělávacího programu je nutné přiložit kopii akreditace vzdělávací instituce nebo žádost fyzické či právnické osoby. Akreditační komise posuzuje splnění podmínek k udělení akreditace, obsah a cíle vzdělávacího programu. Akreditace vzdělávací instituce se uděluje na dobu 6 let a může se dále prodlužovat, v případě trvání akreditace vzdělávacího programu dané instituce. Akreditace vzdělávacího programu se uděluje na dobu 3. let a může se prodloužit o další 3 roky i opakovaně. MŠMT kontroluje činnost akreditovaných institucí a v případě opakované nespokojenosti, může odejmout akreditaci vzdělávacího programu nebo i celé instituce. Ministerstvo vede evidenci akreditovaných institucí a programů, seznamy vždy aktualizuje.

2.3.3 Struktura vzdělávacího programu k vytvoření nové akreditace

Vzdělávací program by měl obsahovat:

- název,

- oblast vzdělávání,
- tematické zaměření,
- organizační pracoviště,
- místo konání,
- minimum účastníků,
- druh DVPP,
- formu vzdělávacího programu,
- zdůvodnění nabídky programu,
- požadavky na účastníky (pokročilí, začátečníci),
- obsah programu,
- cíl a specifický cíl,
- materiální a technické zabezpečení,
- vzdělávací plán programu – který obsahuje časovou posloupnost a dobu trvání programu,
- seznam lektorů programu – jejich vzdělání, kompetence, zkušenosti s cílovou skupinou (viz 3),
- rozpočet vzdělávacího programu.

2.4 Obsah vzdělávacího programu

Vzdělavatel dospělých by si měl udělat přípravu na vzdělávací program, která by měla obsahovat:

- název programu,
- skupinu účastníků,
- téma,
- cíle (viz 1.6),
- didaktické zásady (viz 1.7),
- organizační formu (viz 1.4),
- vyučovací metody (viz 1.5),
- didaktické prostředky (viz 1.8),
- obsah,

- časový harmonogram,
- hodnocení.

2.5 Hudební výchova v předškolním vzdělávání

V předškolním vzdělávání by měla být hudební výchova spíše hrou, ve které se uplatňují hudební činnosti. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále jen „RVP PV“) pohlíží na hudební výchovu v MŠ takto:

Hudební výchovu chápeme jako samozřejmý proces, který je založený na prolínání výchovných a vzdělávacích aktivit. Hudební činnosti se prolínají s aktivitami mimohudebními a jsou pro vývoj dítěte nenahraditelné. Do hudebních činností v MŠ zařazujeme zpěv, pohyb, hru na instrumentální nástroje a poslech. Hudební aktivity rozvíjí u dětí nejenom hudební, ale i jiné oblasti. Ovlivňují spolupráci a komunikaci, podporují tvořivost, paměť, logické myšlení, přispívají k utváření osobnosti dítěte a také k týmové spolupráci. Ovlivňují sebedůvěru dítěte, napomáhají k objektivnímu hodnocení ostatních. Hudební prožitky také mohou napomoci k vyplavování agresivních sklonů, ale mají také relaxační a katarzní účinek, neboť přináší prožitek. Hudební činnosti jsou zahrnuty v pěti oblastech: Dítě a jeho tělo, dítě a jeho psychika, dítě a ten druhý, dítě a svět, dítě a společnost.

Dítě a jeho tělo – biologická oblast

U zpěvu je důležité správné držení těla. Pomocí zpěvu se zaměřujeme na správné dýchání, které okysličuje tělo a dobře prokrvuje organismus. Správné tvoření hlasu nenamáhá hlasivky, přináší uvolnění a relaxaci. Hudebně pohybové činnosti jsou také důležité pro zdravý vývoj a rozvíjí hrubou motoriku. Pomocí hudebních aktivit se děti seznamují s částmi lidského těla, rozvíjí prostorovou orientaci a učí se napodobovat pohyb. Hra na hudební nástroje rozvíjí smyslové vnímání, jemnou motoriku a koordinaci pohybů. Poslech hudby vede k fyzické pohodě a uvolnění celého těla. Vhodné je zaměřovat se na poslech s relaxačními technikami.

Dítě a jeho psychika – psychologická oblast

Hudba podporuje duševní pohodu, psychickou zdatnost, vnímavost, vůli i city, rozvíjí jazykové a řečové schopnosti, povzbuzuje sebevědomí, kreativitu a sebevyjádření. Rozvíjí fantazii, tvořivost a povzbuzuje k rozvíjení poznávání a učení.

Dítě a ten druhý – interpersonální oblast

Hudba je ideální k adaptaci dítěte do kolektivu, neboť pomocí hudebních aktivit děti snadněji navazují vztahy mezi sebou. Hudba napomůže k ovlivnění nálady dítěte a utváření kladných vztahů mezi dětmi. Pomocí hudebních aktivit děti lépe komunikují a respektují jeden druhého. V dětských písních jsou často vyjádřeny mezilidské vztahy. Návlek hudebních činností přináší pocit spolupráce (dítě vs. dítě, dítě vs. učitel).

Dítě a společnost – sociálně kulturní oblast

Hudba uvádí vhodným způsobem dítě do společnosti druhých lidí a dětem ukazuje i materiální a duchovní hodnoty, kulturu a také umění. Prostřednictvím hudebních aktivit děti seznamujeme s tradicemi našeho národa. Při výběru písní zařazujeme písně lidové a související s regionem, kde žijeme.

Dítě a svět – environmentální oblast

Pomocí hudby dítě získá povědomí o dění v okolním světě. Můžeme se také zaměřit na ochranu životního prostředí a kulturu vzdálených krajů, popěvky cizích národů, a pokud půjdeme do detailů, tak můžeme i pohybově vyzkoušet africké, či orientální tance. Hudbou můžeme poukázat na řadu významných hudebních událostí, kde neopomeneme zmínit např. Pražské jaro a jiné mezinárodní hudební festivaly, koncerty. Vybíráme písně obsahující tematiku o přírodě – zvířatech, květinách. I hudbou lze u dítěte vytvořit zodpovědný postoj k životnímu prostředí a ke světu.

Předškolní pedagog má povinnost znát základních požadavky RVP PV a orientovat se v oblasti hudebních činností. (LIŠKOVÁ, Marie, 2006, s. 3-20)

3 LEKTOR

„Lektora můžeme nejjednodušeji charakterizovat jako vzdělavatele dospělých, který řídí výukový proces v dalším vzdělávání.“ (PALÁN, Zdeněk, LANGER, Tomáš, 2008, s. 121)

Prací lektora není jen pouhé přednášení neboli předávání informací, ale také se metodicky podílí na přípravě vzdělávacího programu. To především tím, že stanoví cíle, nejvhodnější metody a formy pro danou skupinu, dle metod a forem zvolí i pomůcky a didaktickou techniku. Vypracuje plán vzdělávací akce a navzdory předem stanovených cílů provede zhodnocení celé akce.

Ve vzdělávání dospělých se nepoužívá pouze pojem lektor, ale bývá označován jinými názvy, které blíže souvisí s konkrétní andragogickou situací. Označuje se například jako:

- andragog,
- edukátor,
- instruktor (vede teoretickou, ale převážně praktickou výuku v daném oboru),
- kouč (vzdělávání průběžně při pracovním výkonu),
- moderátor (vzdělavatel typicky v řízených diskuzích),
- mentor (poradce, školitel, který pracuje typicky na VŠ),
- školitel,
- tutor (poradce v distančním vzdělávání),
- trenér (praktické osvojování dovedností) aj.

(PALÁN, Zdeněk, LANGER, Tomáš, 2008, s. 121-125)

Lektor by měl mít také pedagogické nebo andragogické vzdělání popřípadě rekvalifikační vzdělání pro práci lektora. V současné době se lektori specializují na konkrétní odbornou oblast (lektor jazyka, lektor hudební výchovy). Podrobněji je lektor specifikován v Národní soustavě kvalifikací (dále jen „NSK“) a Národní soustavě povolání (dále jen „NSP“), které jsou vytvořeny od roku 2005 a kde jsou přehledně popsána jednotlivá povolání a jsou zde důležité informace o kvalifikačních požadavcích.

3.1 Pracovní činnosti lektora

- Spolupráce s organizátory programu při určování obsahu a struktury programu,
- rozpracování cílů a obsahu programu do detailů a rozvrhu vzdělávání,
- volba a využití didaktické techniky a dalších učebních pomůcek,
- zpracování vlastních učebních textů,
- příprava prezentací,
- příprava materiálně technického zajištění a dalších činností,
- navazování vztahu s účastníky dalšího vzdělávání a dohoda pravidel vzdělávání,
- motivace účastníků vzdělávacího programu,
- přizpůsobení učiva účastníkům dalšího vzdělávání,
- vedení a řízení, procvičování dovedností, vč. využití didaktické techniky,
- vedení a řízení diskuzí,
- ověřování znalostí a dovedností účastníků,
- hodnocení účinnosti vzdělávání,
- uplatnění individuálního přístupu,
- zadávání a hodnocení samostatných a skupinových prací účastníkům,
- vedení dokumentace vzdělávacího programu,
- poučení účastníků o BOZP a PO.

3.2 Kompetence lektora

- Efektivní komunikace – ústní i písemná komunikace na výborné úrovni, aktivní naslouchání, přiměřené sebeprosazování, svým vystupováním dokáže druhé přesvědčit, dokáže pracovat s názory druhých, má pohotovou zpětnou vazbu,
- kooperace (spolupráce) – aktivně působí na skupinu, má zásluhu na dosahování cílů ve skupině, přebírá zodpovědnost za výsledky činností ve skupině, skupinu obohacuje o potřebné informace,

- kreativita – aktivně vyhledává inovativní možnosti, realizuje a prosazuje své nápady ke zlepšení činnosti,
- flexibilita – prosazuje změny a přebírá za ně zodpovědnost, zpochybňuje již zavedené postupy, metody a styly práce volí s ohledem na ostatní a danou situaci, stále rozvíjí své znalosti a dovednosti,
- uspokojování zákaznických potřeb – je vzorem dobrého chování a vystupování vůči ostatním, vytváří a udržuje vztahy, přispívá k jejich zlepšení, má roli věrohodného poradce, umí lidi přesvědčit,
- výkonnost – má vysoký a stabilní výkon, poskytuje a přijímá zpětnou vazbu, jeho cíle jsou přiměřené, je schopen sebekontroly, sebemotivace a sebezdokonalování,
- samostatnost – dokáže dosáhnout cíle, umí řídit sám sebe, umí rozložit a odhadnout své síly, je schopen plánovat, rozhodovat se bez váhání, v případě nutnosti vyhledá pomoc a získá potřebné informace, nese odpovědnost za možná rizika,
- zvládání řešení problémů – dokáže odůvodnit příčiny a důsledky problémů, využívá analytické a kreativní myšlení, umí rozpoznat, kdy je potřeba u problému individuální přístup a kdy týmová spolupráce, motivuje prostředí k řešení problémů, umí pracovat s tím co je neodkladné, umí předcházet vzniku problémů,
- plánování a organizace práce – plánuje jak krátkodobě, tak dlouhodobě s ohledem na okolí, snaží se zlepšovat svůj výkon, preferuje to co je prioritní, vytváří plán tak, aby efektivně směřoval k cíli, pracuje s možnými riziky, plánuje potřebné zdroje a efektivní využití času, jedná podle naplňování cílů, plánů a aktivit, organizuje činnost svou i druhých,
- celoživotní učení – aktivně prohlubuje své odborné znalosti a ovlivňuje vývoj ve svém oboru, dokáže poznat vzdělávací potřeby svého okolí, motivuje k osobnímu rozvoji druhých lidí, sdílí své znalosti s ostatními,
- aktivní přístup – je aktivní a má pozitivní přístup k práci, vyhledává nové řešení, aktivity, postupy, možnosti a tím ovlivňuje dění kolem sebe, předvídá situace, dívá se dopředu a hledá řešení, do svých projektů zapojuje ostatní,

- zvládání zátěže – podává dobrý výkon a je vytrvalý, neúspěch bere jako příležitost k tomu, udělat to příště jinak a lépe, vítá změny, při zvládání překážek volí nejvhodnější řešení, nenechá se odradit, má silnou vůli a těžké úkoly dokáže vykonávat delší dobu, ovládá emoce a neskrývá své pocity, důvěřuje sobě a svým schopnostem, ví, co zvládne,
- objevování informací a orientace v nich – ověřuje pravdivost informací, v informacích hledá možné příležitosti, využívá netradiční zdroje, dokumentuje získané informace, umí pracovat s pokročilými technologiemi,
- vedení lidí – při vedení ostatních zodpovídá za skupinový výkon a výsledek, efektivně vede a stanovuje společné cíle, ujišťuje se, jestli ostatní chápou instrukce a všemu rozumí, kontroluje realizaci úkolů, využívá svou autoritu, má snahu o zvýšení výkonnosti týmu a klade důraz na týmové cíle, získává informace pro skupinu, ujišťuje se, zdali jsou potřeby skupiny naplňovány, ostatní podporuje, dále rozvíjí a poskytuje jim zpětnou vazbu,
- ovlivňování ostatních – svou prezentaci připravuje tak, aby daného účastníka přesvědčil nebo ovlivnil, připravuje se na reakce ostatních, využívá rady k ovlivňování druhých, jeho vynikající verbální i neverbální projev dokáže posluchače zaujmout, jeho téma není znát i tak dokáže posluchače zaujmout a přesvědčit, po přípravě je schopen prezentovat i v cizím jazyce, využívá různých metod přesvědčování a ovlivňování.

3.3 Požadavky na lektora

Obecné dovednosti:

- znalost výpočetní techniky – ovládá pokročilejší programy počítače, používá nové aplikace a využívá jejich funkce,
- způsobilost k řízení vozidla – má oprávnění řídit automobil a teoretické znalosti v této oblasti,
- numerická způsobilost – používá základní aritmetické a geometrické operace, orientuje se v měrových jednotkách,

- ekonomické povědomí – orientuje se v běžných účetních dokladech (např.: faktura), zvládá vytvořit jednodušší rozpočty a pracuje s nimi, zvládá zajistit financování a pojištění, zvládá vedení bankovního účtu,
- právní povědomí – jedná v souladu právní přípustnosti, dokáže vyhledat a zjistit informace v oblasti práva, orientuje se v základech obchodně-smluvní problematiky a v základech soukromého podnikání,
- jazyková způsobilost v češtině – rozumí i náročnějším odborným textům, plynule a spontánně reaguje, zřetelně formuluje své názory, dokáže sestavit písemné texty i na složitější téma,
- jazyková způsobilost v anglickém jazyce – způsobilost na úrovni B1 a B2.

Odborné znalosti:

Pro výkon povolání lektora jsou požadovány znalosti z těchto oblastí:

- andragogika,
- didaktika a didaktická technika,
- psychologie pro vzdělávání dospělých,
- hodnocení a testování ve vzdělávání dospělých,
- metody a postupy lektorství v odborných kurzech,
- výuka odborných disciplín.

Odborné dovednosti:

- sestavení vzdělávacího programu na základě stanovených cílů,
- rozpracování obsahu vzdělávacího programu do časového harmonogramu, spolu s volbou didaktických pomůcek a vyučovacích metod,
- zjišťování úrovně vzdělávacích potřeb účastníků dalšího vzdělávání,
- prezentace obsahu vzdělávání, zařazení příkladů z praxe a využití různých pomůcek,
- příprava, řízení a vyhodnocení vzdělávací akce,
- zadávání samostatných a skupinových úkolů a mnohé další.

(NSP [online]. [2017-01-21].)

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část obsahuje ukázkou hudebního vzdělávacího programu, kterého se autorka práce účastnila a jeho zhodnocení. Tato část je dále zaměřena na kvalitativní výzkum vlastního hudebního vzdělávacího programu, který je připraven pro předškolní pedagogy. Cílem praktické části je aplikovat vzdělávací program na skupinku předškolních pedagogů. Vzdělávací program následně zhodnotit polostrukturovaným rozhovorem s ředitelkou MŠ a krátkým dotazníkem s oslovenými předškolními pedagogy. Bude přidána i vlastní autorčina sebereflexe na vzdělávací program.

4 METODOLOGIE

Cíle

- Aplikovat vzdělávací program na skupinu předškolních pedagogů.
- Zhodnotit vzdělávací program v polostrukturovaném rozhovoru s ředitelkou školy a krátkým dotazníkem s předškolními pedagogy.

Hypotézy

1. Vzdělávací program zaujme většinu učitelek MŠ.
2. Většina pedagogů tento typ programu zná.
3. Vzdělávací program nebude pro všechny časově optimální.
4. Většina učitelek využije činnosti z programu ve své praxi.
5. Polovina učitelek by se ještě někdy účastnila podobného vzdělávacího programu.

4.1 Polostrukturovaný rozhovor

„V praxi se často používá varianta tzv. polostrukturovaného rozhovoru, kdy výzkumník sice zadává připravené otázky, ale respondent má širší volbu odpovědi než u striktně strukturovaného rozhovoru.“ (PRŮCHA, Jan, 2014, s. 120)

Polostrukturovaný rozhovor je motivační a má nezávaznou formu komunikace. Výhodou rozhovoru je kontakt s osobou, které pokládáme otázky. V přímém kontaktu

můžeme vidět i reakce na otázky. Nevýhodou rozhovoru je však to, že je časově náročnější a jeho výsledky se hůře zpracovávají.

Pro zhodnocení vzdělávacího programu byl použit polostrukturovaný rozhovor s ředitelkou mateřské školy, která se vzdělávacího programu účastnila a dohlížela na jeho průběh. Zhodnocení proběhlo ještě ten den, po skončení vzdělávacího programu. Měla jsem připravený rozhovor na osm uzavřených otázek, na které ředitelka MŠ odpovídala.

4.2 Dotazník

Dotazník je jednou z nejpoužívanějších výzkumných technik.

„Podstatou dotazníku je zjišťování dat a informací o respondentovi, ale i jeho názorů a postojů k problémům, které dotazující zajímají. Na rozdíl od některých jiných technik je používána forma písemných odpovědí na položené otázky.“ (PELIKÁN, Jiří, 2007, s. 105)

Výhodou dotazníku je, že můžeme oslovit větší počet respondentů, jelikož jeho zpracování není tak náročné. Zpracování i většího množství dat, lze počítačově velmi snadno. Z respondentů můžeme dostat i informace, které by jinou technikou šly obtížně.

Předškolní pedagogové po skončení vzdělávacího programu budou vyplňovat dotazník. Dotazník bude anonymní. Bude dotázáno sedm respondentek, které se zúčastní vzdělávacího programu. V dotazníku je připraveno pět otázek s výběrem ze dvou nebo tří odpovědí.

4.3 Sebereflexe

Pro zhodnocení vzdělávacího programu autorka použila metodu sebereflexe.

„Sebereflexí rozumíme uvědomování si svých (tj. učitelských) poznatků, zkušeností a prožitků z pedagogické činnosti, zejména z řešení pedagogických situací. Dochází při tom k popisu, analýze, hodnocení, uspořádání a zobecnění vlastních pedagogických zkušeností a poznatků.“ (KALHOUS, Zdeněk, OBST, Oto, 2009, s. 108)

5 HUDEBNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

Autorka práce se v rámci DVPP účastnila několika hudebních vzdělávacích programů od lektorky Evy Jenčkové, která má spolu se svým manželem vzdělávací instituci Tandem. O těchto vzdělávacích programech jsem se poprvé dozvěděla v rámci studia předškolní pedagogiky, kdy nám byly dokonce nabízeny za zvýhodněnou cenu. Účast na programu byla velkou výhodou, jelikož pro pracujícího pedagoga stojí zhruba desetkrát více a málokteré školy na ně mají dostatek financí. Její vzdělávací programy jsou vždy zaměřené na určité téma např.: dopravní prostředky, svátek matek, čertovské dovádění aj. Programy trvají zhruba čtyři hodiny a ke každému tématu vzdělávacího programu je vydána brožura. V brožuře najdeme činnosti, které se na vzdělávacím programu dělaly, ale i mnoho dalších aktivit a návodů, které se dají na dané téma dělat. Brožury je možné hned po vzdělávacím programu zakoupit. Instituce Tandem nabízí k zakoupení také rytmičné nástroje pro hudební činnosti. Na ukázkou přiblížím činnosti z hudebního vzdělávacího programu na téma dopravní prostředky.

5.1 Hrátky s dopravními prostředky

Píseň „Čím pojedeme“:

1. Zpěv písně – Čím pojedeme

- Na začátek hádanka pro uši. Poslech melodie beze slov, zahráné na klavír. Melodie písně připomíná známou píseň Hlava, ramena, ve které se ukazují části těla.
- Ke zpěvu melodie přidáme názvy dopravních prostředků – auta, tramvaje, motorky, kola, rychlíky, lodě, traktory. Můžeme zkusit vytvořit další sloky písně s jinými dopravními prostředky. Jejich pořadí se přizpůsobí rytmu písně.

2. Pantomimická hra – Jak jezdí dopravní prostředky

- Zpívá se píseň – Čím pojedeme a k tomu ukazujeme jízdu dopravních prostředků.
- Když se daří spojit zpěv s ukazováním, může se pouze ukazovat, přitom nezpívat a zkusit zrychlovat.

Návrh pantomimického provedení:

- auta – točení volantem do stran,
- tramvaje – spojit ruce nad hlavou – sběrač elektriny z vedení,
- motorky – držet řídítka a 2x našlápnout pedálem,
- kola – střídavě točíme rukama před tělem,
- rychlíky – boční kruh ohnutými pažemi zpředu dozadu,
- lodě – jeden záběr pádlem na straně těla,
- traktory – točení volantem do stran a 2x dupnutí.

3. Hra na zvuky dopravních prostředků

Každý dopravní prostředek má svůj typický zvuk, podle kterého poznáme jeho jízdu. Mají také zvukové signály, kterými mohou ostatní varovat nebo upozornit na jejich příjezd. Ve svém okolí najdeme předměty, jimiž bychom mohli zvukové signály dopravních prostředků napodobit.

Návrh na zvuky dopravních prostředků:

- auta – houkačka nebo hra na hřeben,
- tramvaje – 3x cinknout prstovými činelky,
- motorky – drhnout drhlem od sebe a k sobě,
- kola – zazvonit zvonkem na kolo,
- rychlíky – igelitový sáček třít v rukou,
- lodě – zahoukat přes hrdlo lahve dlouhý tón,
- traktory – 3x krátce otočit rukojetí řehtačky.

Rozdělíme si nástroje i předměty k ozvučení. Seřadíme se vedle sebe podle pořadí dopravních prostředků z písně – Čím pojedeme. Hrajeme rytmickou zvukomalbu v určeném pořadí, ostatní zpívají a mohou přidat i pohyb. Můžeme také hrát pouze zvukomalbu bez zpěvu, tím pádem se řídíme podle pantomimického pohybu ostatních. Až se vyzkouší obě varianty, tak je možnost spojení všeho dohromady – zpěv písně, pantomimickou nápodobu i zvukomalebnou hru.

4. Hra na paměť zvuků

Při této hře se všichni vystřídají ve hře rytmické zvukomalby a ještě se pobaví při trénování paměti, které hudební nástroje a předměty patří ke zvuku dopravních prostředků.

Hudební nástroje a předměty rozmístíme na zem po obvodu většího kruhu. Hra začíná zpěvem a poskočnou chůzí kolem ležících nástrojů a předmětů. Jen co se dozpívá, všichni vezmou nejbližší nástroj či předmět a připraví se ke hře zvuku odpovídajícího dopravního prostředku. Pak se opět zpívá píseň na místě a každý má za úkol zahrát zvuk dopravního prostředku v danou chvíli. Pokud se naskytne více lidí než nástrojů, tak ten kdo nemá zrovna na co hrát, ukazuje dopravní prostředky pantomimicky.

Hádanky:

Po kolejích pospíchá, dost se přitom zadýchá. Duní, funí, houká, píská, z dálky na ní mává břízka. Vozí lidi, dřevo z hor, klaní se jí semafor. (LOKOMOTIVA)	Leze, leze po železe, očuchává všechny meze. Jede, jede na páru, troubí přitom fanfáru. (VLAK)
---	---

1. Deklamace říkanky (hádanky) Vlák

- Rozdělíme se do 4 skupin a každá skupinka deklamuje jeden verš s rostoucí dynamikou. Můžeme deklamaci pozměnit tím způsobem, že s každým veršem přidáváme na hlase, jako by se k nám vlak přibližoval.

2. Zvukomalebný doprovod k hádance

- Vybereme vhodné hudební nástroje a předměty k ozvučení, abychom co nejlépe vystihli charakteristiku jednotlivých veršů.
- Leze, leze po železe – řehťáčka: hra jednotlivých zoubků rukojetí nebo plechová krabička: hra minidřívkem o krabičku.

- Očmuchává všechny meze – igelitové sáčky: rytmické tření v dlaních nebo chrastidlo: rytmické potřásání.
- Jede, jede na páru – plastová lahev: rytmická hra prsty nebo dlaní na lahev nebo hustilka vzduchu: nasát vzduch a stlačit.
- Troubí přitom fanfáru – drhlo: drhnout drhlem tam a zpátky.
- Tento doprovod zahrajeme společně s říkáním hádanky – Vlák. Následně zkusíme zahrát samostatně beze slov.

Setkání s traktorem:

1. Motivační informace co víme o traktoru
 - Kdo se s traktorem potkal, jak traktor vypadá, jaká má kola, jak je veliký. Co traktor dělá na poli. Jaký má traktor zvuk. Zkusíme zvuk napodobit: Frk, frk, tr, tr.
2. Napodobení jízdy traktoru rytmickými nástroji.
 - Použije: drhla a řehlačky, které dobře vystihují zvuk traktoru.
 - Také můžeme zkusit gumičku, kterou natáhneme na plechovou krabičku, např.: od čaje. Spojíme palec s ukazováčkem a drnkáme jimi o gumičku. Můžeme zkusit i hru na hřebek.
3. Zpěv písně traktor – viz příloha A
 - V písni se zpívá: Traktor frk, frk, na silnici, spěchá frk, frk k oranici, bude frk, frk orati, bez koní a opratí.
4. Pohybová hra Traktory vyjíždějí – zpěv písně Traktor
 - Traktor se postaví z pětice lidí. Jeden bude řidič a ostatní traktor se čtyřmi koly.
 - První stojí traktorista a v rukou drží malý kroužek jako volant. Za ním stojí dvě dvojice dětí, které tvoří traktor. První dvojice položí vnější ruce na ramena řidiče, další dvojice se připojí stejným způsobem na první dvojici a vnitřními rukama se drží obě dvojice za ruce.
 - Pohybové provedení: Se zpěvem písně se dají traktory do pohybu výraznou chůzí s vysokým skrčováním kolen. Při jízdě dávají traktory pozor, aby se nesrazily. Jakmile skončí píseň, traktory se zastaví. Všichni vytvoří za řidičem zástup, udělají široký stoj rozkročný a ten kdo je poslední

v zástupu, rychle podleze na místo prvního a ten mu předá volant. Rychle vytvoří nový traktor a hra se opakuje, dokud se všichni nevystřídají na místě řidiče.

Říkanka s kreslením semaforu:

Jedno kolo červené,	Dáme kola do krabice,
jedno kolo žluté,	postavíme u silnice,
jedno kolo zelené,	semafor je kamarád,
k čemupak to bude?	budeme ho poslouchat.

- Nejprve se s říkankou seznámíme. První sloku můžeme použít také jako hádanku a zeptat se co si ostatní myslí, že říkanka popisuje. Rozhovor, co znamená jaká barva na semaforu a proč se musíme semaforem řídit.
- Další činností může být kreslení jednoduchého obrázku semaforu, postupně podle veršů. Kresba spolu s deklamací říkanky rozvíjí představivost a jemnou motoriku.

Pohybová hra s barevnými míčky – Semafor se představuje

Semafor já jméno mám,
barvy v sobě ukrývám.
Červená je: Zastav se!
Oranžová: Připrav se!
Na zelenou můžeš jet,
z křižovatky odjíždět.

- Vezmeme si do ruky plastové míčky ve třech semaforových barvách a utvoříme tři kroužky o třech až šesti hráčích (podle počtu lidí) – semaforey. Ostatní budou autíčka, která jedou podle pokynů semaforu.
- Míček se překládá z jedné ruky do druhé a přitom se říkají první dva verše říkanky.

- Následují verše o barvách semaforu, které říkají pouze ti, kteří drží míček dané barvy, o které se mluví a zvednou míček nad hlavu. Poslední verš říkají všichni společně.
- Potom každý kdo má v ruce míček, ho co nejrychleji předá nějakému autíčku. Po výměně se hra opakuje.

Auto už je tu!

Píseň auto už je tu – viz příloha B

V písni se zpívá – Tú, tú, tú, auto už je tu! Pojed', mámo, pojed' s námi, za chvíli jsme za horami. Tú, tú, tú, auto už je tu.

1. Pohybová hra se zpěvem – Jedeme autem

- Čtyři řidiči stojí volně v prostoru a troubí na hřeben na začáteční slova Tú, tú, tú. Na následující slova auto už je tu udělají tři kroky různými směry a zastaví se.
- Ostatní jsou cestující, protože v autě cestují pouze čtyři osoby, rozdělí se do čtyř čtveřic. Svého řidiče si vyberou podle barvy jeho auta – čepice a v dalších slovech písně k němu vyběhají podle rytmu.
- Nastupování do auta je ukončeno, když všichni cestující stojí v zástupu za svým řidičem. Postupně se spojí držením oběma rukama v pase. Poté řidiči zopakují troubení a na poslední dvoutaktí se všichni rozjedou dvěma kroky.

Kam plují lodě – viz příloha C

V písni se zpívá: Lodě, které kotví v řadě u mola, plují kolem světa kolem dokola. Lodě z Dubrovníku, z Athén, z Benátek, dovezte mě na kraj světa a nazpátek!

1. Taneční hra s šátky – Lodě plují kolem světa

- V této taneční hře představujeme pomocí různobarevných šátků jednotlivé situace podle obsahu písně – Kam plují lodě.

- Provedení jednotlivých pohybů s šátky je zaměřeno na skupinovou souhru a rozvíjení prostorové orientace. Vede také ke koordinaci taneční chůze s pohybem.
- Postavíme se a domluvíme se, kdo bude představovat lodě z Dubrovníku, kdo loď z Athén a kdo loď z Benátek. Počet lodí není omezen. Všichni se postaví do řady jako lodě.

Pohybové provedení

1. Zámořské lodě kotví v přístavu u mola

- Jsme kotvící lodě a pohupujeme se na vlnách. Stojíme na místě s šátky před tělem a nohama pérujeme v kolenou s mírným pokrčením. Při pokrčení nohou zhoupneme oběma rukama šátek do strany – jako mořskou vlnu. Pohyb je ukončen narovnáním nohou. Vlny střídáme na každou stranu a celkem 4x.

2. Plavba lodí kolem dokola

- Jsme lodí, která opouští přístav, vyplouvá na moře a kolem ní jsou velké vlny. Lodě plují za sebou dokola. Dáme se do pohybu osmi kroky doprava, řada se postupně změní v kruh. Obě ruce pohupují šátkem – vlnou z kruhu ven a zpět. Šátek vždy dáváme ve směru nohy, která kráčí. Vykročíme pravou nohou. Poslední vlna jde směrem do kruhu a otočíme se čelem do kruhu.

3. Lodě z Dubrovníku, z Athén a Benátek se představí a pozdraví svými vlajkami.

- Jsme lodí z některého z přístavů a vlajku zvedáme nad hlavu se zazněním jména našeho přístavu. Stojíme čelem do kruhu. Na slovo lodě všichni vykročí do kruhu pravou nohou, na kterou přenesou váhu. Pak postupně zvedají vlajku, podle jmen přístavů. Pravou ruku s šátkem zvedáme výše. Na slabiku „tek“ (Benátek) všichni přenesou váhu na levou nohu, pravou nohu přinoží a vlajky drží vztyčené.

4. Lodě plují na kraj světa

- Jsme lodě, které se vydávají na cestu kolem světa. Plujeme po obvodu kruhu doleva a uděláme čtyři úkroky levou nohou s přísuny pravé nohy. Vlajky

jsou vztyčené. Pravá ruka drží šátek nahoře a levá dole. Vlajky dáme dolů zase na slabiku „tek“ (nazpátek) a to při posledním přísunu.

5. Lodě plují nazpátek

- Jsme lodí, která se po obeplutí světa vrací do přístavu. Stojíme čelem do kruhu. Vykročíme do kruhu levou nohou a přenášíme váhu. Vlajky se vztyčují opět podle jmen přístavů. Šátek držíme nahoře pravou rukou.
- Plavba lodí nazpátek. Pohyb po obvodu kruhu doprava. Uděláme čtyři úkroky doprava s přísunem levé nohy.

5.2 Zhodnocení vzdělávacího programu Evy Jenčkové

Při první návštěvě vzdělávacího programu paní Jenčkové jsem byla přímo ohromena, jakým způsobem pracuje. Se vzdělávacími programy Evy Jenčkové jsem byla vždy spokojena, jelikož ukazuje několik možností jak pracovat s písněmi a využívat hudební činnosti i bez doprovodu klavíru nebo kytary. Paní Jenčková dokáže účastníky programu do činností vždy skvěle navnadit. Jejím stálým optimismem dokáže vytvořit příjemnou atmosféru celého programu tak, že si účastníci nepřipadají, že by se nějak vzdělávali, ale celé je to pro ně jedna velká hra, která uteče tak rychle, že se sami nestačí divit. Po účasti na jejich programech jsem se nebála hudební činnosti zařazovat do práce s dětmi a tyto činnosti vždy děti velice bavily. Dle názorů ostatních pedagogů vím, že její vzdělávací programy také rádi navštěvují a činnosti hodně využívají při práci s dětmi. Na ukázkou jsem zde uvedla většinu činností ze vzdělávacího programu zaměřeného na dopravní prostředky. Se vzdělávacím programem jsem byla velice spokojena a hodně činností jsem v praxi vyzkoušela. Děti byly z těchto činností přímo nadšeny. Největší úspěch měla asi píseň – Čím pojedeme a její pantomimický doprovod. Mnoho dalších činností na téma dopravní prostředky jsou v brožurce – Dopravní prostředky v pohybových hrách s hudbou, kterou Eva Jenčková vydala.

6 VLASTNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

Autorka vytvořila vlastní vzdělávací program na téma Zvířecí dovádění. Připravila si mnoho činností na téma zvířat ze ZOO, které aplikovala na skupinku předškolních pedagogů. Program připravila na čtyři hodiny a během programu zařadila odpočinkovou pauzu. Činnosti vzdělávacího programu obsahují písňe a říkadla, následně navozují možnosti dalších činností, např.: hru na tělo, dechové cvičení, artikulační cvičení, výtvarnou činnost, grafomotoriku, pohybovou činnost a podobně. V přílohách jsou písňe či pracovní listy. Tyto činnosti jsou vhodné použít při práci s dětmi předškolního věku.

Časová organizace: vzdělávací program na čtyři hodiny 8:00-12:00

Skupina účastníků: sedm předškolních pedagogů

Téma projektu: Zvířecí dovádění

Výukový (vzdělávací) cíl: poznávat zvířata žijící v ZOO

Specifické cíle:

- rozvíjet pohybové schopnosti a zdokonalovat dovedností v oblasti hrubé a jemné motoriky (koordinovat rozsah pohybu, dýchání, koordinovat ruku a oko apod.),
- rozvíjet řečové schopnosti,
- rozvíjet kooperativní dovednosti,
- rozvíjet komunikativní dovednosti.

Didaktické zásady: zásada přiměřenosti, zásada cílevědomosti, zásada názornosti, zásada individuálního přístupu, zásada zpětné vazby

Organizační forma: frontální, skupinová

Vyučovací metody: motivační metody, praktické metody, reproduktivní, názorně demonstrační.

Didaktické prostředky:

Materiální didaktické prostředky:

- výukové prostory: třída MŠ
- školní potřeby: štětec, temperové barvy, nůžky, tužka
- ostatní učební pomůcky: klavír, židličky, stůl, rytmické nástroje, PET lahev, plechovka, gumička, batoh, plyšový klokan, plátno, podložky

Obsah: Dopolední vzdělávací program pro předškolní pedagogy na téma Zvířecí dovádění.

Pojmy: ZOO, zvířata, klokan, hroch, tygr, žirafa, papoušek, pracovní list, dechové cvičení, artikulační cvičení, rozezpívání, zpěv, píseň, poslech, cvičení, hry, tanec

6.1 Časový harmonogram

Úvodní činnosti k tématu - 8:00 – 8:30

- Motivace: s dětmi vhodné zapojit motivační rozhovor o zvířatech ze ZOO, pokládáme dětem různé otázky spojené se ZOO. Např.: kdo z nich byl v ZOO, jak jely do ZOO, jaká zvířata tam viděly atd.
- Vyzkoušet zvuky některých zvířat dle předmětů v našem okolí. Sloni (zahoukat přes hrdlo lahve), opice (úder prsty o rám tamburíny), žirafy (drhlo – drhnout od sebe a k sobě), klokani (drnknout o gumičku na plechovce), medvědi (úder na buben), tygři (promáčknout prázdnou PET láhev), krokodýl (otočit rukojetí řehačky).
- Ukázka a naučení některých zvířat ve znakovém jazyce – viz příloha D
- Píseň – Máme rádi zvířata – Jiří Suchý – taneční provedení

Máme rádi

obě ruce na srdce

zvířata, zvířata, zvířata,

rukama mácháme dopředu jako šelma

protože jsou chlupatá,

na dvě doby hladíme jednu ruku, na dvě

doby druhou

a mají hebkou srst.

otočíme se na svého kamaráda a pohladíme ho

Mezihra

prohodí se zadní dvojice s předními

V zoologické

ruce nad hlavou do střechy, nohy u sebe

zahradě, zahradě, zahradě,

dáváme pravou ruku na stranu a po té levou

nehlaďte lva po bradě,

zataháme se za bradu

ukousne Vám prst.

jeden z dvojice se otočí na kamaráda se vztyčeným prstem, a druhý naznačí kousnutí

Mezihra

dvojice se chytanou za lokty a otočí se dokola

Chybuje ten, kdo lvu skrz tu

vztyčený ukazovák na 4 doby

mříž svou ruku podá,

jeden z dvojice natáhne ruku, a druhý mu za ni zatáhne

i když máme,

pravou ruku natáhneme dopředu a ukazuje číslo pět

deset prstů,

levou ruku natáhneme dopředu a ukazuje číslo pět

každýho je škoda.

oběma rukama zamáváme

Máme rádi

obě ruce na srdce

zvířata, zvířata, zvířata,

rukama mácháme dopředu jako šelma

protože jsou chlupatá,

na dvě doby hladíme jednu ruku, na dvě doby druhou

a mají hebkou srst.

otočíme se na svého kamaráda a pohladíme ho

Mezihra

všechny děti udělají jedno velké kolečko

Lalalalalalala, lalala, lalala,

na 8 dob poskok na jednu stranu

na dalších 8 dob poskok na druhou stranu

Lalalalalalala, lalala, lalala,

na posledních 2x 8 dob si každé dítě vybere libovolné zvíře ze ZOO, které bude předvádět, a tak se bude pohybovat v prostoru

Hrátky s klokanem: 8:30 – 9:45

1. Motivace hádankou

Když miminko stále pláče,

do kapsy ho dá a skáče.

Ten australský skokan,

Jmenuje se(KLOKAN)

2. Dechové cvičení

Představujeme si, že jsme v ZOO a vidíme malého klokánka, který právě zakopl a potloukl si nohu. Bolest mu chceme pofoukat. Zhluboka se nadechneme a foukáme. „Fffffff“ (několikrát za sebou). Po té se nadechneme a foukáme přerušovaně „fu, fu, fu“.

3. Artikulační cvičení

Klokan přeskočil jamku – několikrát opakujeme spojení

4. Rozezpívání na slabiku Hop – po půl tónech zpíváme nahoru a zase zpátky dolů. Noty viz příloha E.

5. Návik písně Klokan – píseň viz příloha F

V písni se zpívá: Velký klokan s malou kapsou, venku hopsá děti žasnou. Co v té kapse ukrývá, miminko v ní nosívá. Hopsa, hopsa, hopsasa, miminko se natřásá. Z kapsičky si vyskočí a s dětmi se zatočí.

- návik písně nápodobou (náslechem), zpíváme vícekrát a všichni se přidávají

6. Práce s písní

- Instrumentální doprovod

K doprovodu použijeme: drhlo, dřívka a řehtačku.

- Dřívka – použijeme na slova – ukřívá, nosívá – do rytmu
- Drhlo – použijeme na slova – hopsa, hopsa, hopsasa a natřásá – do rytmu, v pohybu tam a zpátky
- Řehtačka – použijeme na slova vyskočí, zatočí – do rytmu (3x zatočíme)

Drhlo, dřívka a řehtačku dáme více osobám. Dále se mezi sebou prostřídají.

7. Hra se zpěvem na píseň Klokán

Utvoříme vázaný kruh a držíme se za ruce. Jeden je klokán. Na hrudi má připevněný batoh a v něm plyšového klokana, který vykukuje z batohu. Chodíme dokola a zpíváme píseň. Ten, kdo dělá klokana, skáče v kruhu. Na slova „z kapsičky si vyskočí“ si ten kdo dělá klokana někoho vybere a přiskočí k němu. Kruh se zastaví, všichni se pustí. Klokán a vybraným kamarádem se chytanou za ruce a zatočí se dokola. Ostatní do rytmu tleskají. Klokán předá vybranému kamarádovi batoh s plyšovým klokánem a vystřídají se. Hra se znovu opakuje.

8. Poslech a následně výtvarná činnost

- Charles Camille Saint-Saëns – Karneval Zvířat – Klokán
- Výtvarná činnost: skákání snožmo na plátno

Postup: Namalujeme nohy temperovou barvou (každému jinou barvu), na hudbu skáčou po dlouhém plátně a obtiskují nohy, dokud zanechávají ještě barvu.

9. Pohybová hra – Klokání honička

Jeden představuje klokana a snaží se chytit ostatní klokany. Pohybují se tím způsobem, že skáčou. Ten kdo je chycen, se postaví a roztáhne nohy. Tím, že ho někdo podleze pod nohama se zachrání a může pokračovat ve hře.

10. Klokání bludiště – pracovní list, viz příloha G

11. Klokán s kapsou – pracovní činnost, viz příloha H

Vytiskneme šablonu klokana, mládě a kapsu. Klokana, mládě a kapsu vybarvíme a vystříhneme. Poté kapsu přicvakáme sešívačkou a dáme do ní malého klokánka.

Pauza 9:45 – 10:00

Hraní s hrochem 10:00 – 10:25

1. Hádanka – O jakém zvířeti se teď budeme bavit?

Špekátý je převelice,
zdá se nám, že čím dál více.

Má podobu slona,
chobot ale nemá. (vlastní)

2. Píseň Hroch – viz příloha CH

V písni se zpívá: 1. sloka: Tlustý hošík, jménem hrošík, klouzal se v blátě. Co se stalo nemilého, roztrhl si gatě.

2. sloka: Tenhle hošík, jménem hrošík, smůlu měl velikou. Smějí se mu zvířata, že je velkým nešikou.

3. Práce s písní

- Nejprve zpíváme mollovou píseň o hrochovi. Po té se změní smutný hroch ve veselého a píseň si zazpíváme v dur. Zde je ukázka rozdílu v molovém a durovém provedení písně.

4. Instrumentální činnost

- Použijeme k ní – dřívka, bubínek, triangel

1. a 2. takt hrajeme na dřívka, 3. takt hrajeme na bubínek, 4. takt hrajeme na triangel.
5. a 6. takt na dřívka. 7. takt na bubínek. 8. takt na triangel. Nástroje si všichni prostřídají. Ostatní mohou doprovázet hrou na tělo (pleskání, tleskání, dupání).

5. Procvičení patro hltanového uzávěru

Návod na využití s dětmi. Před spaním s dětmi můžeme kloktat v umývárně jako hroši, kteří se vynořili z vody. Můžeme dětem říci, ať zkusí ještě doma.

Hraní s žirafou 10:25 – 10:55

1. Píseň žirafa – viz příloha I

V písni se zpívá: 1. sloka: Shora na svět pohlíží, pěkně si ho prohlíží. Dlouhý krk a dlouhé nohy, na hlavě dva malé rohy.

2. sloka: Flekaté má tělíčko, hodně ráda teplíčko. Žirafu vám představuju, snad ji dobře popisuju.

2. Rytmická rodina a hra na tělo

Nejdříve si řekneme slova a vytleskáme. Po té se rozdělíme na 4 skupiny, každá skupina bude mít jiné slovo. Slova doplníme hrou na tělo.

1. skupina: svět (tleskneme) – 1 doba

2. skupina: dlouhý (pleskáme o stehna) – 2 doby

3. skupina: na hlavě (dupáme) – 3 doby

4. skupina: malé rohy (tleskáme dvěma prsty o dva prsty) – 4 doby

3. Artikulační cvičení

Žirafa přežvykuje lístečky (několikrát opakujeme)

4. Žirafa – říkanka

Žirafa má dlouhý krk, *(stoj, vytahujeme hlavu)*

proto chodí zpříma. *(vzpřímená chůze po třídě)*

Když je hodně unavená, *(stoj)*

tak ve stoji dřímá. *(stoj, dlaně pod hlavou – „spíme“)*

Okusuje listy stromů, *(stoj, ruce ukazují do stran)*

s plným bříškem jde pak domů. (*vzpřímená chůze po třídě, hladíme si bříško*)

Hraní s tygrem 10:55 – 11:15

Píseň tygr – viz příloha J

V písni se zpívá: 1. sloka: Tygr asi v kleci spí, to ho nikdo nevzbudí, přes sklo na něj ťukáme, odpověď však nemáme.

2. sloka: Radši ťukat nebudem, jenom si ho prohlédnem. Mohl by se rozzuřit, a to sklo pak probořit.

1. Hra se zpěvem

Jeden je spící tygr, který leží na zemi a má zakryté oči. Ostatní okolo něj opatrně chodí a zpívají píseň. Až se píseň dozpívá, tak se tygr probudí a honí ostatní. Koho chytne jako prvního, stává se novým tygrem. Hra se opakuje.

2. Procvičení gymnastiky mluvidel

Ceníme hodně zuby jako tygři a pak pusu zavřeme. Několikrát opakujeme.

3. Učíme se tygra kreslit – viz příloha K

Hraní s papouškem 11:15 – 11:35

1. Píseň papoušek viz příloha L

V písni se zpívá: 1. Papoušek se naparuje, pěkně přitom prozpěvuje. Opakuje slovíčka, je to pro něj brnkačka.

2. Peříčka má barevná, každý ho tak rozezná. Po kleci si létává. Křídlem na nás zamává.

2. Dechové cvičení

Představujeme si, že máme v ruce peříčko, které upadlo z papouška. Do pírká foukáme, nejprve lehce jako vánek a pak silně jako vichřice.

3. Artikulační cvičení

Napodobujeme zvuky papouška. Píp, píp. Nejprve potichu a postupně zesilujeme.

4. Hlasové cvičení – Zpíváme - Barevné peříčko papoušek má – noty viz příloha M

5. Hra papoušku jak zpíváš

Ten kdo hádá se vzdálí od ostatních tak, aby neviděli, kdo je určený papouškem. Všichni sedí v kruhu se sklopenou hlavou. Na pokyn vybraný (papoušek) zazpívá a hadač hádá, kdo to byl. V roli toho kdo hádá i papouška se všichni vystřídají.

6. Pracovní list papoušek – viz příloha N

Hraní s lachtanem: 11:35 – 12:00

Tanec na píseň lachtani od Jaromíra Nohavici

Všichni se rozdělíme do dvojic.

Než začne zpěv, tak jeden z dvojice je zakulený na zemi, druhý jej obchází. Když začne zpěv, chytanou se za ruce a stoupnou si.

4x Lach, lach

Dvojice se drží za ruce a hopsají.

Jedna lachtaní rodina

Postavíme se do prostoru, v rytmu jdeme dopředu a tleskneme.

rozhodla se, že si vyjde do kina

V rytmu jdeme dozadu a tleskneme

jeli vlakem, metrem, lodí a pak tramvají

Náznak vlaku, lodi, tramvaje.

(v rytmu jdeme dopředu)

a teď u kina Vesmír lachtají

lachtaní úspory dali dohromady

Všichni jdou v rytmu dohromady

k sobě.

koupili si lístky do první řady
táta lachtan řekl, nebudem třít bídu
a pro každého koupil pytlík arašídů

4x Lach lach mm

Na jižním pólu je nehezky
a tak lachtani si vyjeli na grotesky
těšili se jak bude veselo
když zazněl gong a v sále se setmělo
co to ale vidí jejich lachtaní zraky

sníh a mráz a sněhové mraky
pro veliký úspěch změna programu
dnes dáváme film ze života lachtanů

4x Lach lach jée jée

Uděláme dvě řady proti sobě.

Držíme za ramena a střídavě

vykopáváme nohy napravo a nalevo.

Z řady vytvoříme kruh a v rytmu

chodíme dokola. Nejprve na jednu

stranu (2x lach), po té na druhou.

Přemístíme se do prostoru,

skáčeme v rytmu střídavě na jedné

a druhé noze – ruce v bok.

Dřepneme si a zakulíme do klubička.

Z palce a ukazováčku uděláme

kolečka a u očí pohybují dopředu.

a zpátky.

Třepeme prsty, jako chumelení.

Vyskočíme ze dřepu a uděláme

zase dvojice.

*Ve dvojici se zachytíme za předloktí
poskakujeme a točíme se.*

Táta lachtan vyskočil ze sedadla

nevídaná zlost ho popadla

proto jsem se netrmácel přes celý svět

abych tady v kině mrznul jako turecký med

tady zima doma zima všude jen chlad

kde má chudák lachtan relaxovat?

nedivte se té lachtaní rodině

že pak rozšlapala arašídý po kině

4x Lach lach jée jée

Tahle lachtaní rodina

od té doby nechodí už do kina

Lach lach

(JAROMÍR NOHAVICA: LACHTANI [online]. [cit. 2017-02-10].)

Mění směr (po 2. lach).

Ve dvojici se postavíme za sebe,

ten zadní vyskočí a rozpaží ruce.

Dělá prstem na toho druhého,

že se zlobí.

Ten druhý dělá, že se diví.

Oba dělají, že jim je zima.

Lehneme si na zem, ruce pod bradu

a třepeme nohama.

*Překulíme se na záda a kopeme
nohama.*

Pak vyskočíme.

*Uděláme kruh. V rytmu chodíme
dokola.*

Nejprve na jednu stranu (2x lach).

Po té na druhou stranu.

Rozprostřeme se, točíme rukama

(nene).

Výskok

6.2 Zhodnocení vzdělávacího programu ředitelkou MŠ

Polostrukturovaný rozhovor

1. Byla podle Vás dostatečná motivace a zapojení účastníků do programu?

Myslím si, že motivace byla dostačující. Organizátorka se nás snažila dobrým způsobem navnadit do práce a všichni pedagogové se s chutí a nadšením vyzkoušet něco nového, začali zapojovat do činností. Myslím si, že to brali jako příjemnou relaxaci a nemuseli se nějak mnoho do zapojení vyzívat.

2. Byly podle Vás dobře zvoleny metody, postupy a pomůcky.

Dle mého názoru ano, z vlastních zkušeností bych metody a postupy neměnila. Bylo vidět, že realizátorka má už nějakou zkušenost, a ví jakým způsobem má postupovat. Předem jsme byly dohodnuty, že veškeré potřebné pomůcky se mohou zapůjčit či použít z MŠ, tak se také stalo. V tom měla realizátorka výhodu, že nemusela shánět potřebné pomůcky a nástroje. Nám to samozřejmě vůbec nevadilo, ba naopak.

3. Jak byl podle Vás program zpracován.

Podle mě byl zpracován velice pečlivě. Realizátorka měla vše promyšleno a připraveno např.: vytištěné papíry s písněmi a básněmi nebo ukázky pracovních listů. Tím pádem bylo vše snadnější k pochopení. Je vidět, že si realizátorka dala s přípravou práci.

4. Byl podle Vás dostačující vymezený čas na vzdělávací program?

Na program bylo vymezeno celé dopoledne. Dle mého názoru mohl mít klidně program pokračování i odpoledne. Realizátorka sama říkala, že měla připraveno i více činností. Myslím si, že i některým pedagogům by nevadilo, kdyby program trval déle. Bohužel pokračovat se už nemohlo, jelikož jsem měla delší dobu domluven jiný odpolední program. Kdyby se však konal příště nějaký podobný program, tak už víme, že by bylo lepší nechat větší časový prostor a případně skončit dříve. Ovšem nikterak jsme nestrádali, realizátorka nám poskytla v elektronické podobě i nějaké další činnosti, které vymýšlela.

5. Jak hodnotíte atmosféru programu?

Atmosféra byla velmi uvolněná, jelikož se většina z nás mezi sebou znala. Tento program mi přišel spíše jako takové přátelské posezení s hravými činnostmi. Na většině pedagogů bylo vidět, že si program užívají. Celým programem vládla dobrá nálada.

6. Jaké bylo podle Vás organizační zajištění a odborná práce lektorky?

Lektorka má již hodně zkušeností při práci s dětmi, tak ji zpočátku dělalo problém vysvětlování nám pedagogům, vysvětlovala nám některé činnosti jako dětem. Za nějakou chybu jsem to však nepovažovala, spíš jsem se tomu zasmála, jelikož sama pracuji několik let s dětmi a vím jaká je komunikace s dětmi. Organizace programu byla v pořádku. Vše navazovalo, jak mělo. Realizátorka udělala zhruba v polovině programu patnáctiminutovou pauzu, což bylo určitě v pořádku.

7. Myslíte, že pro Vás a ostatní pedagogy byl program užitečný?

Dle mého názoru určitě ano. Jelikož lektorka realizovala hudební činnosti hravým způsobem, podobně jako paní Jenčková při svých vzdělávacích programech. Ne všichni pedagogové se však účastnili někdy vzdělávacího programu paní Jenčkové, takže pro ně mohlo být novinkou využívat takto hudební činnosti. Mnoho pedagogů zařazuje hudební činnosti jen zřídka. Třeba je to navnadí a začnou alespoň využívat hudební činnosti častěji. Některé činnosti by se s dětmi musely nacvičovat déle. Byly by třeba i vhodné na školní besídky.

8. Myslíte, že by se mohl vzdělávací program aplikovat ještě dále?

Myslím, že tento vzdělávací program by se mohl bez problémů realizovat i s dalšími skupinami pedagogů, jelikož lektorka si spoustu činností vymyslela sama, takže je nikde jinde nenajdeme. Je vidět, že je hodně tvořivá, proto by mohla vymyslet více programů i na jiná témata. Podle mě by byl určitě zájem, jak pro naši skupinu pedagogů, tak i jinde.

6.3 Zhodnocení oslovenými učitelkami

Po skončení programu jsem dala předškolním pedagogům krátký dotazník na pět otázek. Na dotazník se nemuseli pedagogové bát odpovídat, jelikož byl anonymní.

Počet pedagogů: sedm

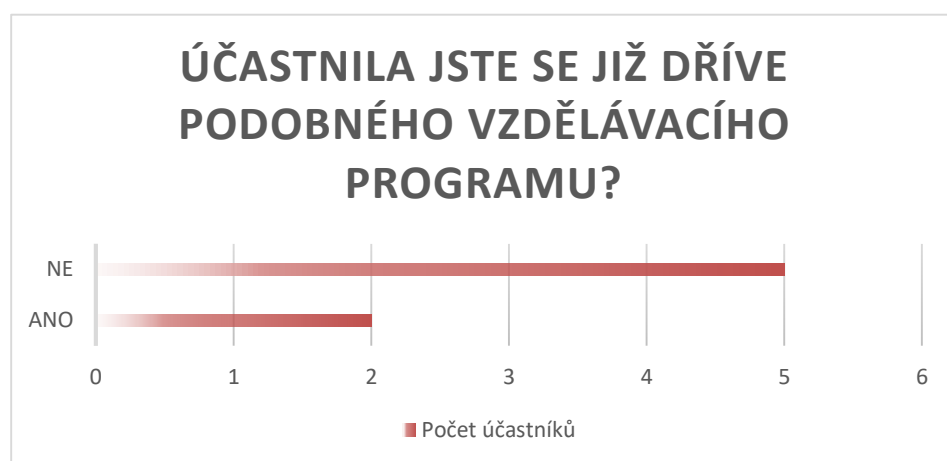
Graf č. 1 – Zaujetí vzdělávacího programu

Zdroj: URBANOVÁ, Marcela, 2017, vlastní šetření, Jablonné n/O.

Hypotéza č. 1 se v tomto případě potvrdila. Vzdělávací program zaujal 86% předškolních pedagogů.

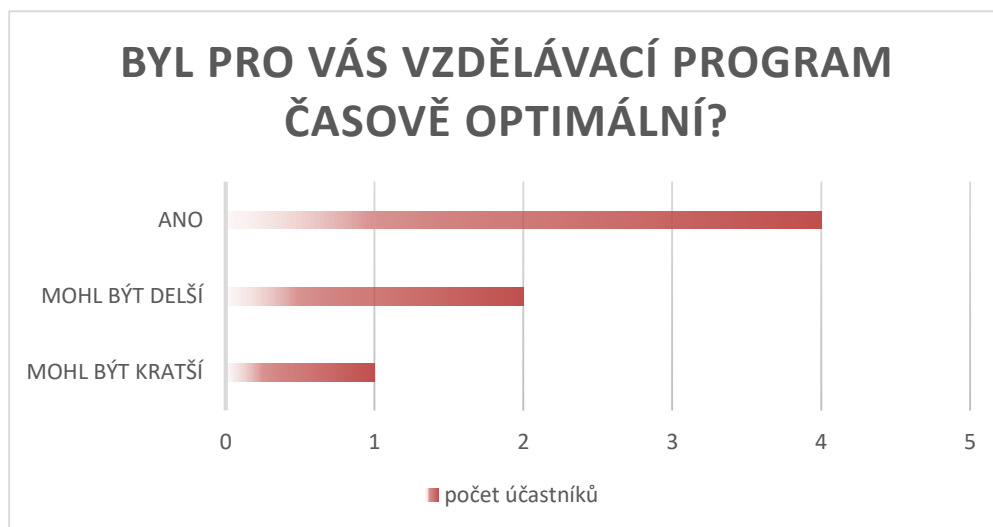
Graf č. 2 – Dřívější účast na podobném vzdělávacím programu

Zdroj: URBANOVÁ, Marcela, 2017, vlastní šetření, Jablonné n/O.

Hypotéza č. 2 se v tomto případě nepotvrdila, jelikož 71% pedagogů se dříve podobného vzdělávacího programu neúčastnilo.

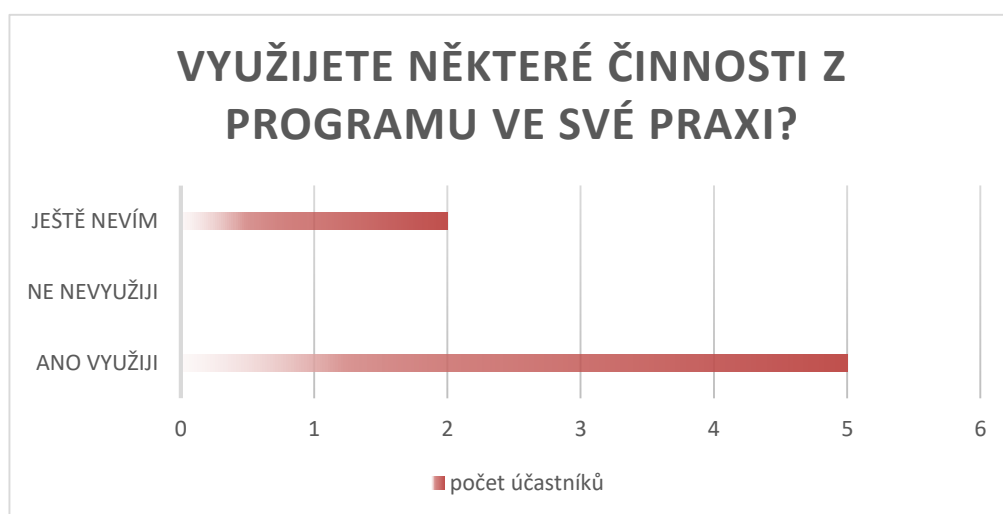
Graf č. 3 – Časová optimálnost vzdělávacího programu

Zdroj: URBANOVÁ, Marcela, 2017, vlastní šetření, Jablonné n/O.

V tomto případě se hypotéza č. 3 téměř potvrdila. Pro 57% pedagogů byl vzdělávací program časově optimální, pro 29% mohl být delší a pro 14% mohl být kratší.

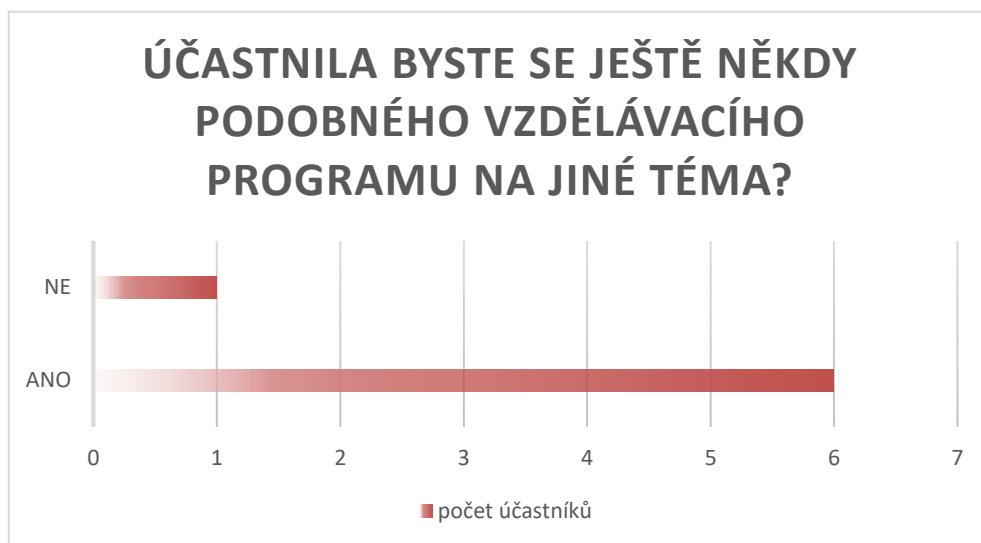
Graf č. 4 – Využitelnost činností programu v praxi

Zdroj: URBANOVÁ, Marcela, 2017, vlastní šetření, Jablonné n/O.

Hypotéza č. 3 se potvrdila, jelikož 71% předškolních pedagogů využije činnosti programu v praxi a 29% ještě neví.

Graf č. 5 – Účast na dalším vzdělávacím programu

Zdroj: URBANOVÁ, Marcela, 2017, vlastní šetření, Jablonné n/O.

Hypotéza č. 5 se nepotvrdila, jelikož 86% pedagogů odpovědělo, že by se případného dalšího vzdělávacího programu zúčastnili, což je více jak polovina.

6.4 Sebereflexe

Vzdělávací program byl naplánován velmi pečlivě a do detailů. Výhodou bylo, že MŠ ve které jsem program realizovala dobře znám a mohla jsem činnosti připravit na přesné využití v tomto zařízení. Účast na tomto programu byla předem očekávaná, jelikož jsem oslovila známé pedagogy, na kterých jsem chtěla program vyzkoušet. Program jsem realizovala ve spolupráci s ředitelkou MŠ, která mi vše umožnila. Atmosféra byla po celou dobu uvolněná a přátelská, jelikož většina pedagogů se mezi sebou znali a také znali mě jako realizátora programu.

Téma programu bylo zvoleno s ohledem na to, co děti nejvíce baví. Protože zvířata zbožňují bezmála všechny děti. Zvolila jsem ho také s ohledem na to, že jsem vypracovávala absolventskou práci na téma „Výlet do ZOO“ a většinu činností jsem do ní sama vymýšlela. Mohla jsem tedy pedagogy seznámit s činnostmi, které asi nikde nenajdou, jelikož jsou tvořeny mnou.

Myslím si, že program byl zdařilý a mnoho pedagogům napomůže při následné práci s dětmi. S pedagogy šly činnosti nacvičit poměrně rychle. S dětmi musíme pracovat pomaleji. Tance se nacvičují s dětmi delší dobu. Mohou se použít třeba na nějaké vystoupení. Výukový cíl byl splněn, jenom jsme nestihli všechny činnosti, které jsem měla připraveny. Proto jsem všem pedagogům poskytla moji absolventskou práci, ve které bylo spousta dalších činností k tématu zvířat ze ZOO. Pro případnou další realizaci nějakého podobného programu by bylo vhodné zařadit delší obědovou pauzu a pokračovat ještě po obědě. Kdyby však bylo vidět, že je to pro danou skupinu dlouhé, jen by se skončilo dříve. U této skupinky pedagogů bylo však vidět, že někteří by klidně pokračovali dále. Bohužel to z organizačních důvodů nebylo možné.

Skupinka pedagogů s chutí spolupracovala. Ze začátku jsem však měla problém v komunikaci s dospělými. Vše jsem se snažila vysvětlovat jako malým dětem. Jelikož však všichni pracují s dětmi, tak byli chápaví a společně se tomu zasmáli. Bylo však vidět, že většinu z nich činnosti baví a poslouchají s nadšením. S programem jsem byla celkově spokojená, ale zatím si nedovedu představit spolupracovat pouze s dospělými lidmi, protože komunikovat s nimi je náročnější. Práce u mladších dětí mě zatím asi přitahuje více, jelikož nemají ještě tolik rozumu a mých chyb si až tak nevšímají.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo přiblížit další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti předškolní výchovy a specifikovat nabídku vzdělávacích programů pro předškolní pedagogy v oblasti hudební výchovy. Dále vypracovat vlastní vzdělávací program pro předškolní pedagogy a aplikovat ho na skupinku známých pedagogů. Cíl práce byl splněn a realizace programu se povedla. Program byl zhodnocen účastníky programu a vlastní sebereflexí.

Teoretická část byla zaměřena na oblast vzdělávání dospělých, jeho metody, formy, typy či cíle, dále podrobněji na další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti předškolní výchovy, byla zmapována osobnost předškolního pedagoga, jako účastníka dalšího vzdělávání a nabídka vzdělávacích programů pro předškolní pedagogy a jak by měl vzdělávací program vypadat. Byla provedena analýza specifických faktorů, které tuto oblast ovlivňují.

V praktické části byla předložena reálná ukázka činností ze vzdělávacího programu Evy Jenčkové, kterého se autorka práce účastnila, včetně hodnocení vzdělávacího programu a práce paní Evy Jenčkové. Obsahuje vzdělávací program, který byl navržen autorkou práce, byl úspěšně vyzkoušen se skupinkou předškolních pedagogů a následně zhodnocen ředitelkou školy formou polostrukturovaného rozhovoru, dotazníkem se zúčastněnými pedagogy a byl doplněn následnou sebereflexí.

Tato práce může dále inspirovat předškolní pedagogy, lektory, či studenty pedagogiky, kteří by mohli využít některé činnosti při práci s dětmi. Hudební činnosti nejsou u předškolních pedagogů tolik oblíbené, přitom děti velice baví a jsou důležité pro jejich správný vývoj. Tato práce ukazuje, jak využívat hudební činnosti bez velkých nároků na pedagogy a provést je hravým způsobem a třeba i bez hry na hudební nástroj.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BARTÁK, Jan, 2003. *Základní kniha lektora / trenéra: [jak rozvíjet vědomosti, schopnosti a dovednosti těch, kteří chtějí efektivně působit na druhé]*. Praha: Votobia, ISBN 80-7220-158-1.

BENEŠ, Milan, 2003. *Andragogika: teoretické základy*. Praha: Eurolex Bohemia, ISBN 80-86432-23-8.

BENEŠ, Milan, 2014. *Andragogika*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4824-5.

JENČKOVÁ, Eva, 2010. *Hudba v současné škole: výběrová řada*. Hradec Králové: Tandem, ISBN 8086901033.

KALHOUS, Zdeněk a Otto OBST, 2009. *Školní didaktika*. Vyd. 2. Praha: Portál, ISBN 978-80-7367-571-4.

KOHNNOVÁ, Jana, 2012. *Profesní rozvoj učitelů a cíle školního vzdělávání*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, ISBN 978-80-7290-625-3.

LAZAROVÁ, Bohumíra, 2006. *Cesty dalšího vzdělávání učitelů*. Brno: Paido, ISBN 80-7315-114-6.

LIŠKOVÁ, Marie, 2006. *Hudební činnosti pro předškolní vzdělávání*. Praha: Raabe, ISBN 80-86307-26-3.

MUSIL, Roman, 2014. *Pedagogika pro střední pedagogické školy*. Praha: Informatorium, ISBN 978-80-7333-107-8.

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: bílá kniha. 2001. Praha: Tauris, ISBN 80-211-0372-8.

PALÁN, Zdeněk a Tomáš LANGER, 2008. *Základy andragogiky*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, ISBN 978-80-86723-58-7.

PASCH, Marvin, 1998. *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Vyd. 4. Praha: Portál, ISBN 80-7367-054-2.

PELIKÁN, Jiří, 1998. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Karolinum, ISBN 80-7184-569-8.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ, 2001. *Pedagogický slovník*. 3., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Portál, ISBN 80-7178-579-2.

PRŮCHA, Jan, 2009. ed. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, ISBN 978-80-7367-546-2.

PRŮCHA, Jan, 2014. *Andragogický výzkum*. Praha: Grada, Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5232-7.

PRŮCHA, Jan a Jaroslav VETEŠKA, 2014. *Andragogický slovník*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, ISBN 978-80-247-4748-4.

SKALKOVÁ, Jarmila, 2007. *Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování*. Praha: Grada, Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1821-7.

VAŠUTOVÁ, Jaroslava, 2007. *Být učitelem: co by měl učitel vědět o své profesi*. 2., přeprac. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, ISBN 978-80-7290-325-2.

VETEŠKA, Jaroslav a Tereza VACÍNOVÁ, 2011. *Aktuální otázky vzdělávání dospělých: andragogika na prahu 21. století*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, ISBN 978-80-7452-012-9.

Seznam použitých internetových zdrojů

MŠMT: AKTUÁLNÍ ZNĚNÍ ZÁKONA O PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍCÍCH K 1. ZÁŘÍ 2012 [online]. © 2013 – 2017 [cit. 2017-01-21]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/aktualni-zneni-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich-k-1-zari#fn9a>

MŠMT: VYHLÁŠKA Č. 317/2005 SB., O DALŠÍM VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ, AKREDITAČNÍ KOMISI A KARIÉRNÍM SYSTÉMU PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ [online]. © 2013 – 2017 [cit. 2017-01-21]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaska-c-317-2005-sb>

NSP: Lektor dalšího vzdělávání [online]. © 2006 – 2014 [cit. 2017-01-21]. Dostupné z: http://katalog.nsp.cz/karta_p.aspx?id_jp=102195

Vzdělávací instituce Tandem Hradec Králové [online]. © 2008 [cit. 2017-01-21]. Dostupné z: <http://www.jenckova.cz/o-nas>

JAROMÍR NOHAVICA: LACHTANI [online]. © 2005 – 2017 [cit. 2017-02-10]. Dostupné z: <http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/texty/lachtani.htm>

SEZNAM ZKRATEK

BOZP a PO – Bezpečnost a ochrana zdraví při práci a požární ochrana

CERMAT – Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání

CŽV – Celoživotní vzdělávání

DVPP – Další vzdělávání pedagogických pracovníků

MŠ – Mateřská škola

MŠMT – Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy

NIDV – Národní institut pro další vzdělávání

NSK – Národní soustava kvalifikací

NSP – Národní soustava povolání

NÚV – Národní ústav vzdělávání

RVP PV – Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

ŠVP – Školní vzdělávací program

VOŠ – Vyšší odborná škola

VŠ – Vysoká škola

ZŠ – Základní škola

ZUŠ – Základní umělecká škola

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Seznam tabulek

Tabulka 1: Bloomova taxonomie cílů.....	17
---	----

Seznam grafů

Graf 1: Zaujetí vzdělávacího programu	59
Graf 2: Dřívější účast na podobném vzdělávacím programu	59
Graf 3: Časová optimálnost vzdělávacího programu.....	60
Graf 4: Využitelnost činností programu v praxi	60
Graf 5: Účast na dalším vzdělávacím programu.....	61

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - píseň traktor	I
Příloha B - píseň auto	I
Příloha C - píseň lodě.....	I
Příloha D - zvířata ve znakovém jazyce	II
Příloha E - rozezpívání na slabiku hop	IV
Příloha F - píseň klokan	IV
Příloha G - klokaní bludiště	V
Příloha H - klokan s kapsou.....	VI
Příloha CH - píseň hroch.....	VII
Příloha I - píseň žirafa	VII
Příloha J - píseň tygr	VIII
Příloha K - učíme se tygra kreslit.....	VIII
Příloha L - píseň papoušek.....	IX
Příloha M - noty na hlasové cvičení	IX
Příloha N - pracovní list papoušek	IX

Příloha A – píseň traktor

TRAKTOR

hudba: Karel Hába

slova: Jan Hostáň

Pochodem

Musical score for 'Traktor' in 2/4 time, key of D major. The melody is simple and rhythmic, with lyrics written below the notes. Chords D, A, and A7 are indicated above the staff.

Tra-ktor frk frk na sil-ni-ci, spě-chá frk frk k o-ra-ni-ci,
bu-de frk frk o - ra - ti bez ko - ní a o - pra-tí.

Příloha B – píseň auto

AUTO

hudba: Václav Bláha

slova: Miloš Veselý

Živě

Musical score for 'Auto' in 2/4 time, key of D major. The melody is lively and rhythmic, with lyrics written below the notes. Chords D, A, and A7 are indicated above the staff.

1. Tú, tú, tú, au - to už je tu!
Po-jed', má-mo, po-jed' s ná-mi, za chví-li jsme za ho-ra-mi.
Tú, tú, tú, au - to už je tu! tu!

Příloha C – píseň lodě

KAM PLUJÍ LODĚ

hudba: Eva Jenčková

slova: Jiří Žáček

Vesele

Musical score for 'Kam plují lodě' in 4/4 time, key of C major. The melody is cheerful and rhythmic, with lyrics written below the notes. Chords C, G, F, and A7 are indicated above the staff.

Lo - dě, kte - ré ko - tví v řa - dě u mo - la,
plu - jí ko - lem svě - ta, ko - lem do - ko-la.
Lo - dě z Du - bro - vni - ku, z A - thén, z Be - ná - tek,
do - ve - zte mě na kraj svě - ta a na - zpá - tek!
Lo - dě z Du - bro - vni - ku, z A - thén, z Be - ná - tek,
do - ve - zte mě na kraj svě - ta a na - zpá - tek!

Příloha D – zvířata ve znakovém jazyce

tygr

velbloud

opice

slon

had

žirafa

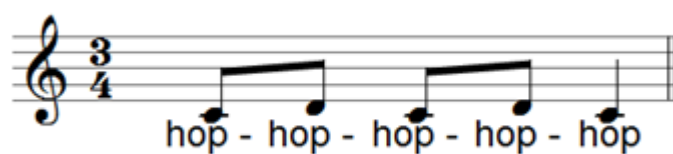

medvěd

lev

Příloha E – rozezpívání na slabiku hop

Příloha F – píseň klokan

vlastní tvorba

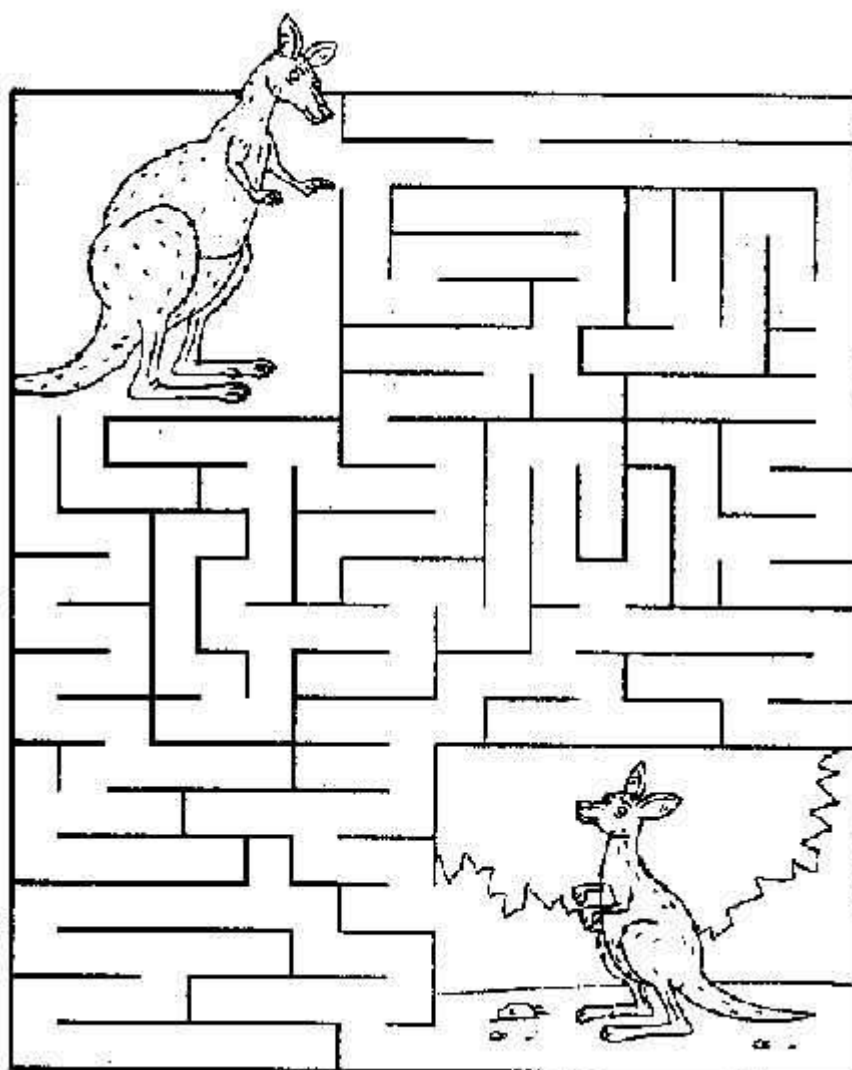
Vel-ký klo-kan s ma-lou kap-sou, věn-ku hop-sá dě-ti žas-nou.

Co v té kap-se uk-rý-vá, mi-min-ko v ní no-sí-vá.

Hop-sa, hop-sa, hop-sa sa, mi-min-ko se ňa-trá-sá.

Z kap-sič-ky si vys-ko-čí a s dět-mi se za-to-čí.

Příloha G – Klokání bludiště

Příloha H – Klokan s kapsou

Příloha CH – píseň hroch

vlastní tvorba

Tlusty ho-šík, jmé-nem hro-šík, klou-zal se v blá-tě.

Co se sta-lo ne-mi-lé-ho, roz-tr-hl si ga-tě.

2. Tenhle hošík, jménem hrošík, smůlu měl velikou.

Smějí se mu zvířata, že je velkým nešikou.

Příloha I – píseň žirafa

vlastní tvorba

Sho-ra na svět po-hlí-ží, pěk-ně si ho pro-hlí-ží.

Dlou-hý krk a dlou-hé no-hy, na hla-vě dva ma-lé ro-hy.

2. Flekaté má tělíčko, hodně ráda teplíčko.

Žirafu vám představuju, snad ji dobře popisuju.

Příloha J – píseň tygr

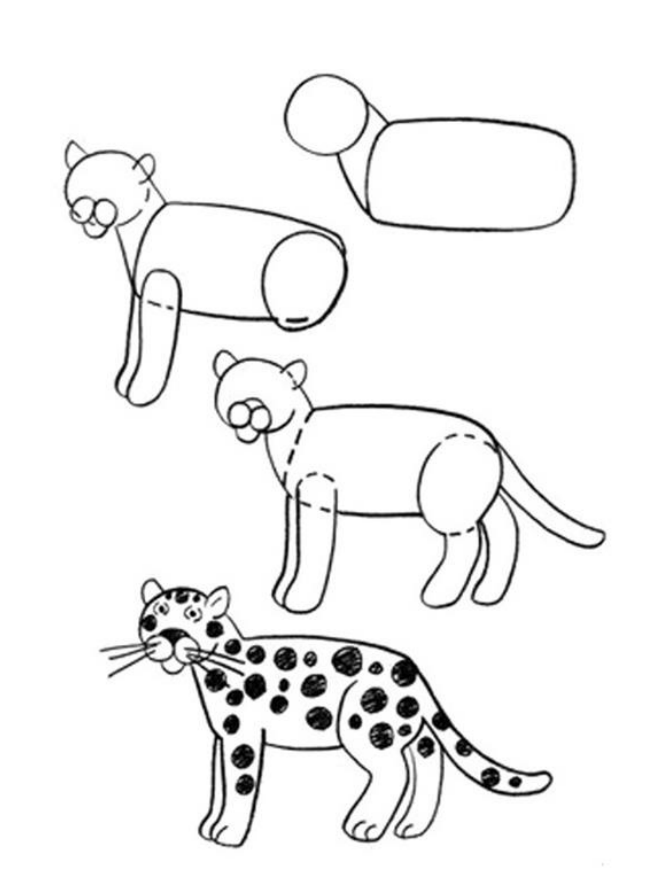
vlastní tvorba

Ty-gr a - si v kle-ci spí, to ho ni - kdo ne-vzbu-dí.
 Přes sklo na něj ťu-ká-me, od-po-věď však ne-má-me.

2. Radši ťukat nebudem, jenom si ho prohlédnem.

Mohl by se rozzuřit, a to sklo pak probořit.

Příloha K – učíme se kreslit tygra

Příloha L – píseň papoušek

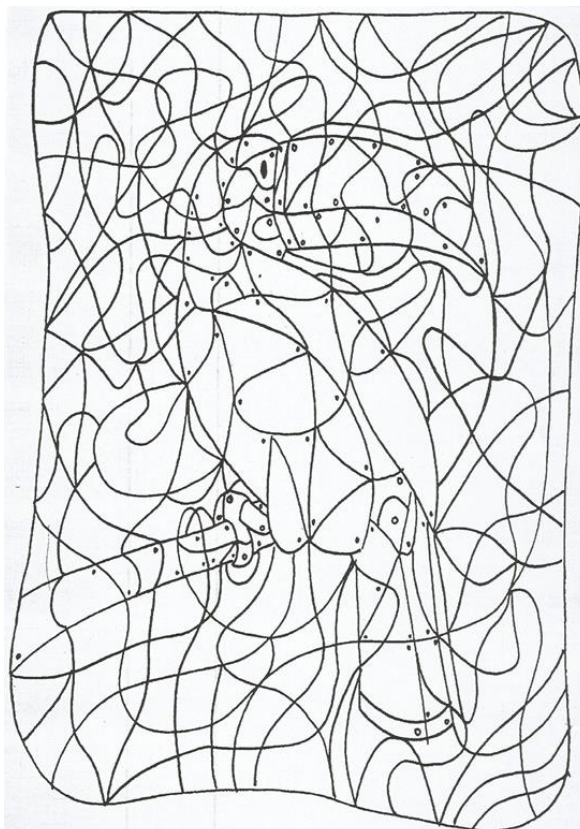
2. Peříčka má barevná, každý ho tak rozezná.

Po kleci si létává, křídlem na nás zamává.

Příloha M – noty na hlasové cvičení

Příloha N – pracovní list papoušek

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Marcela Urbanová

Obor: Vzdělávání dospělých

Forma studia: prezenční

Název práce: Další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti předškolní výchovy se zaměřením na hudební činnosti

Rok: 2017

Počet stran textu bez příloh: 55

Celkový počet stran příloh: 9

Počet titulů českých použitých zdrojů: 20

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 5

Vedoucí práce: PhDr. Milan Demjanenko, Ph.D.